ಮಣಿಕಂಠ

ಜಿ ಪಿ ರಾಜರತ್ನಂ

ಮಣಿಕಂಠ

ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

ಆಕರ:

https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.364644/page/n55/mode/2up

(ಪುಟ ೨೩೭ ರಿಂದ)

ಓಸಿಆರ್ ಪರಿವರ್ತನೆ: ವಿಶು [https://vishwakoshaagaara.blogspot.com/]

ವಿವರ

ಜಾತಕಗಳ ಹೆಸರು

ಮಣಿಕಂಠ

ಅಸದೃಶ

ಗೃಧ್ರ

ತಿಲಮುಷ್ಟಿ

ಕಾಮ ನೀತ

ಸೃಗಾಲ

ಉರಗ

ಕೇಳೀಶೀಲ

ವೀರಕ

ಗೂಥಪ್ರಾಣ

ಕಿಂಶುಕೋಪಮ

ಶ್ರೀ

ಮಣಿಚೋರ

ಮತ್ಸ್ಯೋದ್ದಾನ

ಬಲಾಹಾಶ್ವ

ತಿಂಡುಕ

ಇಂದ್ರಸಮಾನಗೋತ್ರ

ಕಲಾಯಮುಷ್ಟಿ

ಭದ್ರಘಟ

ಮಹಾ ವಾಣಿಜ

ಜವನ ಹಂಸ

ಧರ್ಮ

ತಂಡುಲನಾಳಿ

ಸಂಜೀವ

ದೇವಧರ್ಮ

ಅನುಶಾಸಿಕಾ

ಅಕಾಲರಾವಿ

ಮಹಾಶೀಲವಂತ

ತ್ರಿಪರ್ಯಸ್ತ

ವಾತಮೃಗ

ವರ್ತಕ

ಮಣಿಕಂಠ

ಹಿಂದೆ ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಮಹಾವಿಭವದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದನು. ಅವನು ಓಡಿಯಾಡುತ್ತಾ ತಿರುಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪುಣ್ಯವಂತ ಜೀವ ಅವನ ತಾಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿತು.

ಆ ಇಬ್ಬರು ಸೋದರರರೂ ವಯಸ್ಸು ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಾಯಿತಂದೆ ಕಾಲವಾದುದಕ್ಕೆ ನೊಂದು, ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಋಷಿಗಳಾಗಿ, ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನ ಪರ್ಣಶಾಲೆ ಮೇಲುಗಂಗೆಯ ಬಳಿ ಇತ್ತು. ಕಿರಿಯವನದು ಕೆಳಗಂಗೆಯ ಬಳಿ ಇತ್ತು.

ಆಗ ಒಂದು ದಿವಸ ಮಣಿಕಂಠನೆಂಬ ನಾಗರಾಜನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗನ ವೇಷದಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಕಿರಿಯವನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ವಂದಿಸಿ, ಒಂದು ಕಡೆ ಕುಳಿತನು. ಅವರು ಒಬ್ಬರೊಡನೆ ಒಬ್ಬರು ಸಂತೋಷದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ ವಿಶ್ವಾಸಿಗಳಾದರು, ಒಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬರು ಇರಲಾರದಾದರು.

ಮಣಿಕಂಠನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಿರಿಯತಾಪಸನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತು ಹೊರಡುವಾಗ ತಾಪಸನ ಮೇಲಿನ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ತನ್ನ ರೂಪುಬಿಟ್ಟು ಹಾವಿನ ಸುರುಳಿಗಳಿಂದ ತಾಪಸನನ್ನು ಸುತ್ತಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತಲೆಯಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಹೆಡೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದ್ರೆಮಾಡಿ, ಸ್ನೇಹವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಶರೀರವನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ, ತಾಪಸನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ತಾಪಸನು ಹಾವಿನ ಭಯದಿಂದ ಕೃಶವಾದನು, ಮಂಕಾದನು, ಕಾಂತಿಹೀನನಾದನು ಹಳದಿಯ ಬಣ್ಣವಾದನು. ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ರಕ್ತನಾಳಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.

ಕಿರಿಯವನು ಒಂದು ದಿನ ಅಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು.

ಅವನು “ನೀನು ಏಕೆ ಹೀಗಾದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಕಿರಿಯವನು ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲು “ಏನು? ನೀನು ಆ ನಾಗರಾಜನು ಪುನಃ ಬರಬೇಕೆನ್ನುವೆಯ? ಬೇಡನವೆನ್ನುವೆಯ?” ಎಂದನು.

“ಅವನು ಬರುವುದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ.”

“ಆ ನಾಗರಾಜ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬರುವಾಗ ಏನು ಅಲಂಕಾರ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವನು?”

“ಒಂದು ಮಣಿರತ್ನವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವನು.”

“ಹಾಗಾದರೆ, ಆ ನಾಗರಾಜ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರೊಳಗೇ ’ಮಣಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು’ ಎಂದು ಬೇಡು. ಇದರಿಂದ ಆ ನಾಗ ನಿನ್ನ ಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಬಳಸದೆಯೇ ಹೋಗುವನು. ಮರುದಿವಸ ಆಶ್ರಮದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅವನು ಬರುವಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ಬೇಡು. ಮೂರನೆಯ ದಿವಸ ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವನು ನೀರಿನಿಂದ ಏಳುವಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ಬೇಡು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಅವನು ಪುನಃ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.”

ತಾಪಸನು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ ಹೋದನು.

ಮರುದಿವಸ ಆ ನಾಗರಾಜ ಬಂದು ನಿಂತೊಡನೆಯೇ “ನಿನ್ನ ಅಲಂಕಾರಮಣಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಅವನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ಪಲಾಯನಮಾಡಿದನು.

ಕಿರಿಯವನು ಎರಡನೆಯ ದಿವಸ ಆಶ್ರಮದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆ ನಾಗರಾಜನು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ “ನಿನ್ನ ಮಣಿರತ್ನವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನ ಅದು ನನಗೆ ದೊರಕಬೇಕು” ಎಂದನು. ನಾಗರಾಜನು ಆಶ್ರಮದೊಳಕ್ಕೆ ಬರದೆಯೇ ಓಡಿಹೋದನು.

ಮೂರನೆಯ ದಿವಸ ನಾಗನು ನೀರಿನಿಂದ ಏಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕಿರಿಯವನು “ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರುವುದು ಇದು ಮೂರನೆಯ ದಿವಸ, ಅದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಮಣಿರತ್ನ ಕೊಡು” ಎಂದನು.

ನಾಗರಾಜನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಂತೆಯೇ ತಾಪಸನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ “ಈ ಮಣಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಅನ್ನಪಾನ ಲಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅತಿಯಾಗಿ ಬೇಡುವೆ. ನಾನು ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹದಗೊಳಿಸಿ ಹರಿತಮಾಡಿದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹುಡುಗರು ಹೆದರಿಸುವಂತೆ ನೀನು ಮಣಿಯನ್ನು ಬೇಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನಾನು ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅತಿಯಾಗಿಬೇಡುವೆ. ನಾನು ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಆ ನಾಗರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ತನ್ನ ನಾಗಭವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ ಆ ತಾಪಸನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚೆನ್ನಾದ ಆ ನಾಗರಾಜನನ್ನು ಕಾಣದುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಕೃಶವಾದನು, ಮಂಕಾದನು, ಕಾಂತಿಹೀನನಾದನು, ಹಳದಿಯ ಬಣ್ಣವಾದನು. ಮೈತುಂಬ ರಕ್ತನಾಳಗಳು ಇನ್ನೂ ಎದ್ದು ಕಂಡವು.

ಆಗ ಹಿರಿಯತಾಪಸನು “ಕಿರಿಯವನು ಹೇಗಿರುವನೋ ನೋಡೋಣ” ಎಂದು ಅವನ ಬಳಿ ಬಂದು, ಅವನು ಇನ್ನೂ ಪಾಂಡುರೋಗಿಯಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, “ಇದೇಕೆ? ನೀನು ಇನ್ನೂ ಪಾಂಡುರೋಗಿಯಾದೆ?” ಎಂದನು.

“ದರ್ಶನೀಯನಾದ ಆ ನಾಗರಾಜನನ್ನು ಕಾಣದುದರಿಂದ.”

ಆಗ ಹಿರಿಯವನು “ಈ ತಾಪಸನು ಆ ನಾಗರಾಜನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರ” ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡು, “ಯಾರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಆಶಿಸುವೆಯೋ ಅವರಲ್ಲಿ ಬೇಡಬೇಡ. ಅತಿಯಾಗಿ ಯಾಚಿಸುವುದರಿಂದ ದ್ವೇಷವುಂಟಾಗುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಾಗರಾಜನ ಮಣಿ ಬೇಡಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರೆಯಾದನು” ಎಂದನು.

ಹೀಗೆಂದು ಕಿರಿಯವನಿಗೆ ಹೇಳಿ, “ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನು ಶೋಕಪಡಬೇಡ” ಎಂದು ಸಂತೈಸಿ, ಹಿರಿಯಣ್ಣನು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅದಾದ ಅನಂತರ ಆ ಇಬ್ಬರು ಸೋದರರೂ ಅಭಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನೂ ಸಮಾಪತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪರಾಯಣರಾದರು.

ಅಸದೃಶ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅವನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದನು. ಅವನು ಸುಖವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅವನಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವ ದಿವಸ ಅಸದೃಶಕುಮಾರನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಅವನು ಓಡಾಡುತ್ತಾ ತಿರುಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪುಣ್ಯವಂತನು ದೇವಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದನು. ಅವನೂ ಸುಖವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅವನಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವ ದಿವಸ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಕುಮಾರನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.

ಅವರಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಹದಿನಾರನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಶಿಲೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಆಚಾರ್ಯನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವೇದಗಳನ್ನೂ ಹದಿನೆಂಟು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತು ಬಾಣಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಸದೃಶನಾಗಿ ವಾರಾಣಸಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದನು.

ರಾಜನು ಸಾಯುವಾಗ “ಅಸದೃಶಕುಮಾರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಕೊಟ್ಟು, ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ಉಪರಾಜ್ಯ ಕೊಡಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕಾಲವಾದನು. ಅವನು ಕಾಲವಾಗಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ತನಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ “ನನಗೆ ರಾಜ್ಯ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಒಲ್ಲದೆಹೋದನು. ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನಿಗೇ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು “ನನಗೆ ಯಶಸ್ಸು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ವೆಂದು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕವನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು ತಾನು ಸಹಜವಾಗಿ ರಾಜನಂತೆಯೇ ಇದ್ದನು.

ರಾಜನ ಪಾದಸೇವಕರು “ಅಸದೃಶಕುಮಾರನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಶಿಸುವನು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ರಾಜನ ಬಳಿ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನು ದೂರಿದರು. ಅವನು ಅವರ ಮಾತನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಮನಸ್ಸು ಮುರಿದವನಾಗಿ, “ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ” ಎಂದು ಜನರನ್ನು ಅಟ್ಟಿದನು.

ಆಗ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನ ಹಿತಕಾರಿಯೊಬ್ಬನು ಅದನ್ನು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, “ಬಿಲ್ಗಾರನೊಬ್ಬನು ಬಂದು ರಾಜದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವನು” ಎಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು.

ರಾಜನು “ಎಷ್ಟು ಸಂಬಳ ಕೇಳುವನು?” ಎಂದನು.

“ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನೂರು ಸಾವಿರ.”

“ಒಳ್ಳೆಯದು. ಬರಲಿ.”

ಅವನು ಬಂದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು, "ನೀನು ಬಿಲ್ಗಾರನೋ?" ಎಂದು ರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

"ಹೌದು ದೇವ."

"ಒಳ್ಳೆಯದು. ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸು."

ಅವನು ಅಂದಿನಿಂದ ರಾಜನ ಸೇವೆಗೆ ನಿಂತನು.

ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂಬಳ ಕಂಡು, "ಇವನಿಗೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ದೊರಕುವುದು" ಎಂದು ಹಳೆಯ ಬಿಲ್ಗಾರರು ಗೊಣಗಿದರು.

ಆಗ ಒಂದು ದಿವಸ ರಾಜನು ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮಂಗಲಶಿಲಾಪಟ್ಟದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯ ತೆರೆ ಹಾಕಿಸಿ, ಮಾವಿನ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತಾ, ಮರದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾವಿನ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಕಂಡು,"ಇದನ್ನು ಮೇಲೇರಿ ಪಡೆಯುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಬಿಲ್ಗಾರರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ, "ಈ ಮಾವಿನ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಬಾಣದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೀಳಿಸಲು ಆಗುವುದೆ?" ಎಂದನು.

"ಇದು ನಮಗೆ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ದೇವರು ಅನೇಕ ಸಲ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಿಂದೆ ನೋಡಿಯಾಗಿದೆ. ಈಗ ಬಂದ ಬಿಲ್ಗಾರನು ನಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪಡೆಯುವನು. ಅವನಿಂದ ಬೀಳಿಸಬಹುದು."

ರಾಜನು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ, "ಅಪ್ಪ, ಇದನ್ನು ಬೀಳಿಸಲು ಆಗುವುದೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

"ಆಗುವುದು, ಮಹಾರಾಜ. ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿದರೆ ಆಗುವುದು."

"ಎಂತಹ ಅವಕಾಶ?"

"ನಿನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಿರುವ ಅವಕಾಶ."

ರಾಜನು ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆಸಿ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಸಿದನು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಉಡುಪಿನ ಒಳಗೆ ಸನ್ನಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ "ನನಗೆ ತೆರೆ ದೊರಕಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು?" ಎಂದನು. ರಾಜನು ಆಗಲೆಂದು ತೆರೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ಇಡಿಸಿದನು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ತೆರೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಹೊದೆದಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು, ಒಂದು ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟು, ಕಚ್ಚೆ ಬಿಗಿದು, ಒಂದು ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಜೋಡಿಸಿದ್ದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಚೀಲದಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆದು ಎಡಗಡೆ ಧರಿಸಿ, ಚಿನ್ನದ ಕಂಚುಕವನ್ನು

ತೊಟ್ಟು, ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊಳವೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಜೋಡಿಸಿದ ಟಗರಿನ ಮಹಾಧನುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹವಳದ ಬಣ್ಣದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಏರಿಸಿ, ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲನ್ನು ಸುತ್ತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣವನ್ನು ಉಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ, ಅಲಂಕೃತನಾದ ನಾಗಕುಮಾರನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ತೆರೆಯನ್ನು ಇಬ್ಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಬಾಣ ಬಿಡುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ, ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು, "ಏನು ಮಹಾರಾಜ? ಈ ಮಾವಿನ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಮೇಲೇರುವ ಬಾಣದಿಂದ ಬೀಳಿಸಲೋ? ಅಥವಾ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವ ಬಾಣದಿಂದ ಬೀಳಿಸಲೋ?" ಎಂದನು.

"ಅಪ್ಪಾ, ಮೇಲೇರುವ ಬಾಣದಿಂದ ಬೀಳಿಸುವುದನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಬಹಳ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕಳಗಿಳಿಯುವ ಬಾಣದಿಂದ ಬೀಳಿಸುವುದನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗಿಳಿಯುವ ಬಾಣದಿಂದ ಬೀಳಿಸು."

"ಮಹಾರಾಜ, ಈ ಬಾಣ ಬಹುದೂರ ಏರುವುದು, ಚತುರ್ಮಹಾ ರಾಜಿಕಭವನಗಳವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಇಳಿಯುವುದು. ಅದು ಇಳಿಯುವವರೆಗೆ ತಾವು ತಾಳಬೇಕಾಗುವುದು."

ರಾಜನು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಒಪ್ಪಿದನು.

ಆಗ ಅವನು ಪುನಃ, "ಮಹಾರಾಜ, ಈ ಬಾಣ ಏರುವಾಗ ಮಾವಿನ ಗೊಂಚಲಿನ ತೊಟ್ಟನ್ನು ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಏರುವುದು. ಇಳಿಯುವಾಗ ಕೂದಲಿನಷ್ಟು ಕೂಡ ಈಚೆ ಆಚೆ ಹೋಗದೆ, ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಕಡೆಯೇ ಬಿದ್ದು, ಮಾವಿನ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇಳಿಯುವುದು. ನೋಡು, ಮಹಾರಾಜ" ಎಂದು ವೇಗವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಬಾಣಬಿಟ್ಟನು.

ಆ ಬಾಣ ಮಾವಿನ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಏರಿತು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ಈ ಬಾಣ ಚತುರ್ಮಹಾರಾಜಿಕ ಭವನಗಳವರೆಗೂ ಹೋಗಿರಬೇಕು" ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಮೊದಲು ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕತರವಾದ ವೇಗವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟನು. ಅದು ಹೋಗಿ, ಮೊದಲ ಬಾಣದ ಗರಿಗೆ ಹೊಡೆದು ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ, ತಾನು ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ ಭವನಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು.

ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಬಾಣ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಶಬ್ದ ಸಿಡಿಲಿನ ಶಬ್ದದಂತಾಯಿತು. ಮಹಾಜನರು "ಏನು ಶಬ್ದ ಇದು?" ಎನ್ನಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಬಾಣದ ಸದ್ದು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಾಣ ಬೀಳುವುದೆಂದು ಹೆದರಿ ಬೆದರುತ್ತಿರುವ ಮಹಾ

ಜನರನ್ನು “ಹೆದರಬೇಡಿ” ಎಂದು ಸಂತೈಸಿ “ಬಾಣವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದನು.

ಬಾಣ ಇಳಿಯುತ್ತಾ ಕೂದಲಿನಷ್ಟು ಕೂಡ ಈಕಡೆ ಆಕಡೆ ಹೋಗದೆ ಸೀಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಮಾವಿನ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿತು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಮಾವಿನ ಗೊಂಚಲನ್ನೂ ಬಾಣವನ್ನೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಗೊಡದೆ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ತಡೆದು, ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಮಾವಿನ ಗೊಂಚಲನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದರಿಂದ ಬಾಣವನ್ನೂ ಹಿಡಿದನು.

ಮಹಾಜನರು ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, “ನಾವು ಹಿಂದೆ ಇಂತಹವನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು ಹಾಡಿದರು, ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿದರು, ಬೆರಳು ಹೊಡೆದರು. ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಸೆದರು. ರಾಜಪರಿಸೆಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಧನ ಕೋಟಿಯಷ್ಟಾಯಿತು. ರಾಜನು ಕೂಡ ಧನದ ಮಳೆಗರೆಯುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಬಹುವಾದ ಧನವನ್ನೂ ಮಹತ್ತಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

ಹೀಗೆ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಆ ರಾಜನಿಂದ ಸತ್ಕಾರವನ್ನೂ ಗೌರವವನ್ನೂ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರಲು, “ಅಸದೃಶಕುಮಾರನು ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಏಳು ಜನ ರಾಜರು ಬಂದು, ವಾರಾಣಸಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ, “ರಾಜ್ಯ ಕೊಡು. ಇಲ್ಲವೆ, ಯುದ್ಧ ಮಾಡು” ಎಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಓಲೆ ಕಳಿಸಿದರು.

ರಾಜನು ಮರಣಭಯಭೀತನಾಗಿ, “ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವನು?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, “ಒಬ್ಬ ಸಾಮಂತರಾಜನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ”ನೆಂದು ಕೇಳಿ, “ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಬರದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಬದುಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೋಗಿ, ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಕ್ಷಮೆ ಪಡೆದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ” ಎಂದು ದೂತರನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು.

ಅವರು ಹೋಗಿ, ನಡೆದುದನ್ನು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ವಾರಾಣಸಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು, ’ಹೆದರಬೇಡ’ವೆಂದು ರಾಜನನ್ನು ಸಂತೈಸಿ, “ನಾನು, ಅಸದೃಶಕುಮಾರ, ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಒಂದು ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲರ ಜೀವ ತೆಗೆಯುತ್ತೇನೆ. ಬದುಕಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಓಡಿಹೋಗಲಿ” ಎಂದು ಬಾಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಕೆತ್ತಿಸಿ, ಅಟ್ಟಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಏಳು ಜನ ರಾಜರು ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಬಾಣ ಬೀಳಿಸಿದನು. ಅವರು ಆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಮರಣಭಯಭೀತರಾಗಿ ಓಡಿಹೋದರು.

ಹೀಗೆ ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನೊಣ ಕುಡಿಯುವಷ್ಟು ಕೂಡ ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲದೆ ಏಳು ಜನ ರಾಜರನ್ನೂ ಓಡಿಸಿ, ತಮ್ಮನನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಕಾಮಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ

ಋಷಿಯಾಗಿ, ಅಭಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನೂ ಸಮಾಪತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪರಾಯಣನಾದನು.

ಗೃಧ್ರ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಗೃಧ್ರ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಗೃಧ್ರದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿ, ತಾಯಿತಂದೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆಗ ಒಮ್ಮೆ ಬಹಳ ಗಾಳಿ ಮಳೆ ಆಯಿತು. ಗೃಧ್ರಗಳು ಗಾಳಿ ಮಳೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಶೀತಭಯದಿಂದ ವಾರಾಣಸಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕೋಟೆಯ ಬಳಿಯೂ ಅಗಳಿನ ಬಳಿಯೂ ಶೀತದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದವು.

ಆಗ ವಾರಾಣಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯು ನಗರದಿಂದ ಹೊರಟು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ, ಆ ಗೃಧ್ರಗಳು ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಮಳೆ ಸೋರದ ಒಂದು ಕಡೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಬೆಂಕಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಗೋಶ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ತರಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿ, ಕಾವಲಿರಿಸಿದನು.

ಗೃಧ್ರಗಳು ಗಾಳಿ ಮಳೆ ನಿಂತಮೇಲೆ ಮೈ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದವು. ಅಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ "ವಾರಾಣಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಿ ನಮಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಯಾವ ಉಪಕಾರದಿಂದ ನಾವು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ಮಾಡಬಹುದು? ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇಂದಿನಿಂದ ತೊಡಗಿ, ನಮಗೆ ದೊರಕಿದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಆ ವಾರಾಣಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯ ಮನೆಯ ಬಯಲಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸೋಣ" ಎಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದವು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಗೃಧ್ರಗಳು, ಜನರು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸುತ್ತಾ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಗಿಡುಗವು ಮಾಂಸದ ತುಂಡನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಎರಗಿ ಹಿಡಿದು, ವಾರಾಣಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯ ಮನೆಯ ಬಯಲಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸುವುವು. ಗೃಧ್ರಗಳು ಆಭರಣ ತರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವನು ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೇರೆಯೇ ಇರಿಸಿದನು.

"ಗೃಧ್ರಗಳು ನಗರವನ್ನು ಲೂಟಿಮಾಡುತ್ತಿವೆ" ಎಂದು ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ರಾಜನು "ನೀವು ಒಂದು ಗೃಧ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿಯಿರಿ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತರಿಸುವೆನು" ಎಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಪಾಶಗಳನ್ನೂ ಜಾಲಗಳನ್ನೂ ಒಡ್ಡಿಸಿದನು.

ತಾಯಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಗೃಧ್ರ, ಒಂದು ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು "ರಾಜನಿಗೆ ತೋರಿಸೋಣ" ಎಂದು ಜನರು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಾರಾಣಸಿಶ್ರೇಷ್ಠಿ ರಾಜನ ಸೇವೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ, ಆ ಜನರು ಗೃಧ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು, "ಈ ಗೃಧ್ರವನ್ನು ಬಾಧಿಸಬೇಡಿ" ಎಂದು ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋದನು.

ಗೃಧ್ರವನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದರು.

ಆಗ ರಾಜನು "ನೀನು ನಗರದಲ್ಲಿ ಲೂಟಿಮಾಡಿ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆಯಾ?" ಎಂದು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

"ಹೌದು ಮಹಾರಾಜ."

"ಯಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆ."

"ವಾರಾಣಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಗೆ."

"ಏಕೆ?"

"ನಮ್ಮನ್ನು ಅವನು ಬದುಕಿಸಿದನು. ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ಮಾಡುವುದು ತಕ್ಕುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೊಟ್ಟೆವು."

ಆಗ ರಾಜನು "ಗೃಧ್ರಗಳು ನೂರು ಯೋಜನದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಕೂಡ ಹೆಣವನ್ನು ಕಾಣುವುವು. ನಿನಗಾಗಿ ಒಡ್ಡಿದ ಪಾಶಗಳು ಬಳಿಯಿದ್ದರೂ ನೀನೇಕೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ?" ಎಂದನು.

ಗೃಧ್ರ ಅವನು ನುಡಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, "ವಿನಾಶವಾಗುವಾಗ, ಬದುಕು ಮುಗಿಯುವಾಗ, ಜಾಲವಾಗಲಿ ಪಾಶವಾಗಲಿ ಬಳಿಯಿದ್ದರೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದಿತು.

ರಾಜನು ಗೃಧ್ರದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, "ಮಹಾಶ್ರೇಷ್ಠಿ, ಗೃಧ್ರವು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ತಂದುದು ಸತ್ಯವೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಸತ್ಯ ದೇವ."

"ಅವು ಎಲ್ಲಿ?"

"ದೇವ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೇರೆಯೇ ಇರಿಸಿರುವೆನು. ಯಾವುದು ಯಾರದೋ ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಗೃಧ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ" ಎಂದು ಗೃಧ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಮಹಾಶ್ರೇಷ್ಠಿ ಅವರವರ ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಅವರವರಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿದನು.

ತಿಲಮುಷ್ಟಿ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು ಅವನ ಮಗನು ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಕುಮಾರನೆಂದು ಹೆಸರಾದನು.

ಹಿಂದಿನ ರಾಜರು "ಇದರಿಂದ ಇವರ ಮಾನದರ್ಪಗಳು ಅಡಗುವುವು. ಇದರಿಂದ ಇವರು ಶೀತೋಷ್ಣಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವರು. ಇದರಿಂದ ಇವರು ಲೋಕದ ನಡೆವಳಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವರು" ಎಂದು, ತಮ್ಮ ನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಆಚಾರ್ಯನಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಆಚೆ ದೂರ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ರಾಜನು ಕೂಡ ಹದಿನಾರು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿ ಒಂದೇ ತಲದ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಎಲೆಯ ಕೊಡೆಯನ್ನೂ ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಷಾಪಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, "ಅಪ್ಪಾ, ತಕ್ಷತಿಲೆಗೆ ಹೋಗಿ, ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿ" ಎಂದು ಕಳಿಸಿದನು.

ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ತಾಯಿತಂದೆಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಹೊರಟು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಕ್ಷತಿಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಆಚಾರ್ಯನ ಮನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆಚಾರ್ಯನು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಓದಿಸಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಮನೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಎಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಕಂಡನೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಳಚಿ, ಕೊಡೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ನಿಂತನು.

ಅವನು ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆಚಾರ್ಯನು ಅವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಕುಮಾರನು ಊಟ ಉಂಡು ಕೊಂಚ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಚಾರ್ಯನ ಬಳಿ ಸೇರಿ, ವಂದಿಸಿ, ನಿಂತನು.

"ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ, ಅಪ್ಪ?" ಎಂದು ಅವನು ಕೇಳಿದನು.

"ವಾರಾಣಸಿಯಿಂದ."

"ಯಾರ ಮಗ ನೀನು?"

"ವಾರಾಣಸಿ ರಾಜನ ಮಗ."

"ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದೆ?"

"ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ."

"ಆಚಾರ್ಯಭಾಗವನ್ನು ತಂದಿರುವೆಯೊ? ಅಥವಾ ಧರ್ಮಶಿಷ್ಯನಾಗಲು ಬಯಸುವೆಯೊ?"

“ನಾನು ಆಚಾರ್ಯಭಾಗ ತಂದಿರುವೆನು” ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರದ ಚೀಲವನ್ನು ಇಟ್ಟು ವಂದಿಸಿದನು.

ಧರ್ಮಶಿಷ್ಯರಾದವರು ಹಗಲು ಆಚಾರ್ಯನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ರಾತ್ರಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವರು. ಆಚಾರ್ಯಭಾಗ ಕೊಟ್ಟವರು ಮನೆಗೆ ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳಂತಾಗಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಲಿಯುವರು. ಅದರಂತೆ ಆ ಆಚಾರ್ಯನು ಕುಮಾರನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿದನು.

ಕುಮಾರನು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾ, ಒಂದು ದಿನ ಆಚಾರ್ಯನೊಡನೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಹೋದನು. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡಿ, ಹರಡಿ, ಕಾಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಕುಮಾರನು ಬಿಳಿಯ ಎಳ್ಳನ್ನು ಕಂಡು ತಿನ್ನಲು ಆಸೆಪಟ್ಟು, ಒಂದು ಹಿಡಿ ಎಳ್ಳು ತೆಗೆದು ತಿಂದನು. ಮುದುಕಿ “ಇವನಿಗೆ ಹಸಿವಾಗಿರಬೇಕು” ಎಂದು ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

ಅವನು ಮರುದಿವಸ ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದನು. ಅವಳೂ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮೂರನೆಯ ದಿನವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಮುದುಕಿ “ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಆಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಲೂಟಿಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ತೋಳು ನೀಡಿ ಗೋಳಾಡಿದಳು.

ಆಚಾರ್ಯನು ಹಿಂದಿರುಗಿ, “ಏನಾಯಿತು, ಅಮ್ಮಾ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯನು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಬಿಳಿಯ ಎಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹೊತ್ತು ಒಂದು ಹಿಡಿ ತಿಂದ. ನಿನ್ನೆ ಒಂದು, ಮೊನ್ನೆ ಒಂದು. ಹೀಗೆ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ನನ್ನ ಸ್ವತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವನು.”

“ಅಮ್ಮಾ ಅಳಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡಿಸುವೆನು.”

“ಸ್ವಾಮಿ, ನನಗೆ ಬೆಲೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಕುಮಾರನು ಪುನಃ ಹಾಗೆ ಮಾಡದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಕಲಿಸಿರಿ.”

ಆಚಾರ್ಯನು “ಹಾಗಾದರೆ ನೋಡು, ಅಮ್ಮಾ” ಎಂದು ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರಿಂದ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲೂ ಹಿಡಿಸಿ, ಬಿದಿರು ಸೀಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, “ಪುನಃ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಡ” ಎಂದು ಮೂರು ಸಲ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದನು.

ಕುಮಾರನು ಆಚಾರ್ಯನ ಮೇಲೆ ಕ್ರೋಧಗೊಂಡು, ಕೆಂಪು ಕಣ್ಣು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕಾಲಿನಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೂ ಅವನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅವನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಸಿದುದು ಅವನಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು.

ಕುಮಾರನು ಮನಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, “ಇವನು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಯಬೇಕು” ಎಂದು ಅವನು ಮಾಡಿದ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಹೊರಡುವಾಗ ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ

ವಂದಿಸಿ “ಆಚಾರ್ಯ, ನಾನು ವಾರಾಣಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜನ ಕಳಿಸುವೆನು. ನೀನು ಆಗ ಬರಬೇಕು” ಎಂದು ಸ್ನೇಹವಿರುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಿ, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಅವನು ವಾರಾಣಸಿಗೆ ಹೋಗಿ, ತಾಯಿತಂದೆಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಕಲಿತುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ರಾಜನು “ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಮಗನನ್ನು ಕಂಡೆ. ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಅವನ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯನ್ನೂ ಕಾಣುವೆನು” ಎಂದು ಮಗನನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದನು.

ಅವನು ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ, ಆಚಾರ್ಯನಿಂದ ಆದ ದೋಷವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೋಪಗೊಂಡು,“ಅವನನ್ನು ಸಾಯಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಕರೆಕಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ದೂತನನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು.

ಆಚಾರ್ಯನು “ತರುಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ನನಗೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೋಗದೆಯೆ, ಆ ರಾಜನ ಮಧ್ಯಮವಯಸ್ಸಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಈಗ ಇವನನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಿಸಬಲ್ಲೆ” ಎಂದು ಹೋಗಿ, ರಾಜದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು “ತಕ್ಷಶಿಲಾಚಾರ್ಯನು ಬಂದನು” ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು.

ರಾಜನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿ, ಅವನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಕಣ್ಣುಕೆಂಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಮಾತ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು “ನನ್ನ ಆಚಾರ್ಯನು ಹೊಡೆದ ಸ್ಥಳ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ನೋಯುತ್ತಿದೆ. ಆಚಾರ್ಯನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಕೊಂಡು ಸಾಯುವೆನೆಂದು ಬಂದಿರುವನು. ಈ ಹೊತ್ತು ಇವನಿಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, “ಒಂದು ಹಿಡಿ ಎಳ್ಳಿಗಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನ ತೋಳು ಹಿಡಿದು ಮೂರುಬಾರಿ ಹೊಡೆದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ನಿನಗೆ ಬದುಕು ಬೇಡವಾಗಿರಬೇಕು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ” ಎಂದನು.

ಹೀಗೆ ಅವನನ್ನು ಮರಣದಿಂದ ಬೆದರಿಸುತ್ತಾ ಅವನು ಹೇಳಿದನು. ಆಚಾರ್ಯನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಅನಾರ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಆರ್ಯರು ಹೊಡೆದು ತಡೆದರೆ, ಅದು ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ವೈರದಿಂದಲ್ಲ. ಪಂಡಿತರು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವರು” ಎಂದನು.

“ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಹಾರಾಜ, ನೀನೂ ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸು. ಇಂತಹ ಕಡೆ ವೈರ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು ಕಲಿಸದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಬರುಬರುತ್ತಾ, ಕಜ್ಜಾಯ ಮೊದಲಾದ ಸಿಹಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನೂ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನೂ ಕದಿಯುತ್ತಾ ಕಳ್ಳ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕನ್ನಕೊರೆದು, ದಾರಿಕಾಯ್ದು, ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಲೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ರಾಜಾಪರಾಧಿಕನಾದ ಕಳ್ಳನೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಒಡವೆಯೊಡನೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು

ರಾಜನಿಗೆ ತಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಹೋಗಿ, ಇವನ ದೋಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದಂಡವನ್ನು ವಿಧಿಸಿರಿ' ಎಂಬ ರಾಜದಂಡದ ಭಯ ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಂಪತ್ತು ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ನನ್ನಿಂದ ಅಲ್ಲವೇ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ ನಿನಗೆ ಲಭಿಸಿದುದು?"

ಆಚಾರ್ಯನು ಹೀಗೆ ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತ ಅಮಾತ್ಯರು ಅವನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, "ಸತ್ಯ, ದೇವ. ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಆಚಾರ್ಯನದೇ" ಎಂದರು.

ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜನು ಆಚಾರ್ಯನ ಗುಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು, "ಆಚಾರ್ಯ, ಈ ಐಶ್ಚರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊ" ಎಂದನು.

ಆಚಾರ್ಯನು "ನನಗೆ ರಾಜ್ಯ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಮಹಾರಾಜ" ಎಂದು ಅದನ್ನು ಒಲ್ಲದೆ ಹೋದನು.

ರಾಜನು ತಕ್ಷಶಿಲೆಗೆ ಜನರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆತರಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಮಹಾ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆಚಾರ್ಯನನ್ನೇ ಪುರೋಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತಂದೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಅವನ ಬುದ್ಧಿವಾದದಂತೆ ನಡೆದು, ದಾನಾದಿ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗಪರಾಯಣನಾದನು.

ಕಾಮನೀತ

ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನು ಹೋಗಿ, ವಾರಾಣಸಿಗೆ ರಾಜನಾದನು; ಕಿರಿಯವನು ಉಪರಾಜನಾದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಜನಾದ ಹಿರಿಯನಿಗೆ ಅತಿ ಆಸೆ. ಎಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳಾದರೂ ಸಾಲದು, ಏನೇನು ಸುಖಪಟ್ಟರೂ ಸಾಲದು. ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಅತೃಪ್ತಿ. ಎಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯವಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಬೇಕು.

ಆಗ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ದೇವರಾಜನಾದ ಶಕ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಾ, ಆ ರಾಜನು ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಆಸೆಪಡುತ್ತಾ ಅತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಇದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, “ಈ ರಾಜನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಇವನು ಲಜ್ಜೆ ಪಡುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯುವಕನಂತೆ ಬಂದು, ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡನು.

ರಾಜನು “ಏನು ಬಂದೆ, ಅಯ್ಯಾ?” ಎಂದನು.

“ಮಹಾರಾಜ, ಕ್ಷೇಮವೂ ಸುಭಿಕ್ಷವೂ ಆದ ಮೂರು ನಗರಗಳನ್ನು ನೋಡಿರುವೆನು. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಪದಾತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಹಿರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಸುವರ್ಣಗಳ ಆಭರಣಗಳು ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿವೆ. ಸಣ್ಣಸೇನೆಯಿಂದ ಕೂಡ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಡಲು ಬಂದೆ.”

“ಯಾವಾಗ ಹೋಗೋಣ, ಅಯ್ಯಾ?”

“ನಾಳೆ ಮಹಾರಾಜ.”

“ಹಾಗಾದರೆ, ಹೋಗು. ಬೆಳಗಾದೊಡನೆ ಬರಬಹುದು.”

“ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಹಾರಾಜ. ಬೇಗ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಶಕ್ರನು ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ರಾಜನು ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಡಂಗುರ ಹೊಯಿಸಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ, ಅಮಾತ್ಯರನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿ, “ನಿನ್ನೆ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗನು ’ಉತ್ತರಪಾಂಚಾಲ, ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಕೇಕಕ ಎಂಬ ಮೂರು ನಗರಗಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಡುವೆನು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮೂರು ನಗರಗಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿಯೋಣ. ಬೇಗ ಅವನನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿರಿ” ಎಂದನು.

“ದೇವ, ಅವನಿಗೆ ಇರಲು ಮನೆ ಎಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು?”

“ಅವನಿಗೆ ಇರಲು ಮನೆ ನಾನು ಕೊಡಿಸಲಿಲ್ಲ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ತಂಗುವ ಮನೆಯ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿತೇನು?”

“ಅದನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡೋಣ?”

“ನಗರದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಿರಿ.”

ಅವರು ಹುಡುಕಿ, ಕಾಣದೆ, “ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ಮಹಾರಾಜ” ಎಂದರು.

ರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಕಾಣದುದರಿಂದ “ಹೀಗೆ ಮಹತ್ತಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು” ಎಂದು ಮಹಾಶೋಕವನ್ನನುಭವಿಸಿದನು. ಅವನ ಹೃದಯ ಬಿಸಿಯಾಯಿತು, ಎದೆಯೊಳಗಿನ ರಕ್ತ ಕೆರಳಿತು, ರಕ್ತ ಭೇದಿ ತಲೆದೋರಿತು. ವೈದ್ಯರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲು ಕೈಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಹಗಲಾದ ಮೇಲೆ ಶಕ್ರನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಅವನ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು. “ಇವನಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯುವಕನಂತೆ ಬಂದು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು, “ವೈದ್ಯನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿನಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವನು” ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು.

ರಾಜನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಮಹಾಮಹಾ ರಾಜವೈದ್ಯರು ನನಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲಾರದೆಹೋದರು. ಅವನ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿರಿ” ಎಂದನು.

ಶಕ್ರನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, “ನನಗೆ ತಂಗುವ ಮನೆಯ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ವೈದ್ಯರ ಲಾಭವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ರಾಜನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ರಾಜನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಹಾಗಾದರೆ, ಬರಲಿ” ಎಂದನು.

ಶಕ್ರನು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಜಯವಾಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ, ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಂತನು.

ರಾಜನು “ನೀನು ನನಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವೆಯ?” ಎಂದನು.

“ಹೌದು, ದೇವ.”

“ಹಾಗಾದರೆ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡು.”

“ಒಳ್ಳೆಯದು, ಮಹಾರಾಜ. ವ್ಯಾಧಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು. ಇದು ಏನು ಕಾರಣದಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತು? ಏನಾದರೂ ತಿಂದು ಕುಡಿದು, ಹೀಗಾಯಿತೆ? ಅಥವಾ ಕಂಡು, ಕೇಳಿ ಹೀಗಾಯಿತೆ?”

“ಅಪ್ಪಾ, ಏನೋ ಕೇಳಿದುದರಿಂದ ನನಗೆ ವ್ಯಾಧಿ ಉಂಟಾಯಿತು.”

“ನೀನು ಏನು ಕೇಳಿದೆ ?”

“ಅಪ್ಪಾ, ಒಬ್ಬ ಯುವಕನು ಬಂದು, ’ಮೂರು ನಗರಗಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಡುವೆನು’ ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ತಂಗಲು ಸ್ಥಳವನ್ನಾಗಲಿ, ತಂಗುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕಾಗಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನನ್ನಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಾಜನ ಬಳಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಅದರಿಂದ, ’ಹೀಗೆ ಮಹೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆನು’ ಎಂದು ನಾನು ಚಿಂತಿಸಿದುದರಿಂದ, ಈ ವ್ಯಾಧಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕಾಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಿತ್ತ ಕಾರಣವಾಗಿ ನನಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಈ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕೈಲಾದರೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನಾನು ಪಾಂಚಾಲ, ಕುರು, ಕೇಕಕ ಎಂಬ ಮೂರು ನಗರಗಳನ್ನು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಹೀಗೆ ಕಾಮದಿಂದ ನಡಸಲ್ಪಟ್ಟ ನನಗೆ ನೀನು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಆಗ ಶಕ್ರನು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಮಹಾರಾಜ, ನಿನಗೆ ಬೇರುಗಳ ಔಷಧದಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದ ಔಷಧದಿಂದಲೇ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಾಗತಕ್ಕುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, “ಕೆಲವರು ಕಾಳಸರ್ಪ ಕಡಿದವರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವರು. ಯಕ್ಷರಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡವರಿಗೆ ಕೆಲವರು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವರು. ಕಾಮದಿಂದ ನಡಸಲ್ಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಯಾರೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲಾರರು, ಸದ್ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೀರಿದವನಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಎಲ್ಲಿ ಬಂತು?” ಎಂದನು.

ಹೀಗೆ ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಯಾದ ಮೇಲೆ “ಮಹಾರಾಜ, ಆ ಮೂರು ರಾಜ್ಯಗಳು ನಿನಗೆ ಲಭಿಸಿದರೆ, ನೀನು ಈ ನಾಲ್ಕು ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಾ, ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜೊತೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬಲ್ಲೆಯ? ನಾಲ್ಕು ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಣಬಲ್ಲೆಯ? ನಾಲ್ಕು ಶ್ರೀಶಯನಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಬಲ್ಲೆಯ? ಮಹಾರಾಜ, ಆಸೆಗೆ ವಶನಾಗುವುದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಆಸೆಯೆಂಬುದೇ ವಿಪತ್ತಿಗೆ ಮೂಲ. ಅದನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದರೆ, ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವವರು ನಾನಾತೆರದ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ದುಃಖಪಡುವರು” ಎಂದು ರಾಜನನ್ನು ನರಕಭಯದಿಂದ ಗದರಿಸಿ, ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಅವನಿಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದವು.

ರಾಜನು ಅವನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶೋಕ ಹೋದವನಾಗಿ, ಆಗಲೇ ವ್ಯಾಧಿಯಿಲ್ಲದವನಾದನು. ಶಕ್ರನೂ ಅವರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಕೊಟ್ಟು, ಶೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರತಿಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ರಾಜನೂ ಅಂದಿನಿಂದ ದಾನಾದಿ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೋದನು.

ಸೃಗಾಲ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಹಿಮವಂತಪ್ರದೇಶದ ಸಿಂಹದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಆರು ಜನ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಒಬ್ಬ ತಂಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಂಚನಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಗುಹೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ರಜತಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಫಟಿಕ ಗುಹೆಯಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೃಗಾಲ ವಾಸಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೊಂಚ ಕಾಲವಾದ ಬಳಿಕ, ಸಿಂಹದ ತಾಯಿತಂದೆ ಕಾಲವಾದರು. ಅವು, ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯಾದ ಸಿಂಹದಮರಿಯನ್ನು ಕಾಂಚನಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು, ಮಾಂಸವನ್ನು ತಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆ ಸೃಗಾಲವು ಆ ಸಿಂಹದ ಮರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಸೋತಿತು. ಅದರ ತಾಯಿತಂದೆ ಬದುಕಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಆ ಏಳು ಸಿಂಹಗಳೂ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಫಟಿಕಗುಹೆಯಿಂದ ಇಳಿದು, ಕಾಂಚನಗುಹೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು, “ಸಿಂಹದ ಮರಿ, ನನಗೂ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲು, ನಿನಗೂ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲು. ನೀನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗು, ನಾನು ನಿನ್ನ ಗಂಡನಾಗುವೆನು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಾಸಿಸೋಣ. ನೀನು ಅಂದಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಅನುರಾಗದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸು” ಎಂದು ಆಸೆಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಗುಟ್ಟುಮಾತಾಡಿತು.

ಅದು ಅದರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಚತುಷ್ಪಾದಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಸೃಗಾಲ ಹೀನವಾದದ್ದು ತುಚ್ಛವಾದದ್ದು ಚಂಡಾಲನಂತಹದು. ನಾನು ಉತ್ತಮ ರಾಜಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳು. ಇದು ನನ್ನೊಡನೆ ಅಸಭ್ಯವಾಗಿ ಇಂತಹ ಮಾತನಾಡುವುದು. ನಾನು ಇಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿ ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ಮೂಗಿನಿಂದ ಉಸಿರಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆದು ಸಾಯುವೆನು” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿತು. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ “ನಾನು ಹೀಗೆ ಸಾಯುವುದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಬರುವರು. ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸಾಯುವೆನು” ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು.

ಸೃಗಾಲವೂ ಅದರೊಡನೆ ಉತ್ತರ ದೊರಕದೆ “ಈಗ ಇದು ನನ್ನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಕುಗ್ಗಿ, ಸ್ಫಟಿಕಗುಹೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮಲಗಿಕೊಂಡಿತು.

ಆಗ ಆ ಸಿಂಹದ ಮರಿಗಳಲ್ಲೊಂದು ಕೋಣ ಆನೆ ಮೊದಲಾದ ಯಾವುದನ್ನೋ ಕೊಂದು, ಮಾಂಸವನ್ನೂ ತಿಂದು, ತಂಗಿಗೂ ಭಾಗವನ್ನು ತಂದು, "ಅಮ್ಮಾ ,ಮಾಂಸ ತಿನ್ನು" ಎಂದಿತು.

"ಅಣ್ಣ. ನಾನು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಯುತ್ತೇನೆ."

"ಏಕೆ ? ಕಾರಣವೇನು ?"

ಅದು ನಡೆದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿತು.

"ಈಗ ಆ ಸೃಗಾಲ ಎಲ್ಲಿ?"

ಅದು, ಸ್ಫಟಿಕ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಸೃಗಾಲವನ್ನು 'ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದೆ' ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, "ಅಣ್ಣ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಅದು ರಜತಪರ್ವತದ ಬಳಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದೆ" ಎಂದಿತು.

ಸಿಂಹದ ಮರಿ ಅದು ಸ್ಫಟಿಕ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, 'ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದೆ'ಯೆಂದು ಎಣಿಸಿಕೊಂಡು, 'ಇದನ್ನು ಸಾಯಿಸುವೆನು' ಎಂದು ಸಿಂಹವೇಗದಿಂದ ನೆಗೆದು, ಸ್ಫಟಿಕಗುಹೆಯನ್ನು ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊಡೆಯಿತು. ಅದರ ಹೃದಯ ಒಡೆದು, ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವಬಿಟ್ಟು, ಪರ್ವತಪಾದದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು.

ಆಗ ಇನ್ನೊಂದು ಬಂತು. ಅದು ಅದಕ್ಕೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿತು. ಅದು ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ, ಜೀವ ಬಿಟ್ಟು, ಪರ್ವತ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು.

ಹೀಗೆ ಆರು ಜನ ಸಹೋದರರರೂ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಬಂದನು. ಅವನಿಗೂ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, 'ಈಗ ಅದು ಎಲ್ಲಿ?' ಎಂದೆನ್ನಲು, 'ಅದು ರಜತಪರ್ವತದ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದೆ' ಎಂದಿತು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ಸೃಗಾಲಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಸ್ಫಟಿಕಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದುದಾಗಿರಬೇಕು" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದನು. ಅವನು ಪರ್ವತಪಾದಕ್ಕೆ ಇಳಿದು, ಆರು ಜನ ಸೋದರರರು ಸತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, "ಇವರು ತಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ, ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಸ್ಫಟಿಕಗುಹೆಯಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಸತ್ತಿರಬೇಕು. ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಅತಿತ್ವರೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗುವುದು" ಎಂದನು.

ಆ ಸಿಂಹವು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ, "ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಉಪಾಯ ತಿಳಿಯದವರು. ಸೃಗಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿಯೋಣವೆಂದು ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಹಾರಿ ತಾವೇ ಸತ್ತರು. ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ,

ಸ್ಫಟಿಕಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಸೃಗಾಲದಹೃದಯವೇ ಒಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಆ ಸೃಗಾಲವು ಹತ್ತಿ ಇಳಿಯುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು ಮೂರುಬಾರಿ ಸಿಂಹನಾದ ಮಾಡಿತು. ಭೂಮಿಯಿಂದ ಆಕಾಶದವರೆಗೂ ಒಂದೇ ಕೂಗಾಯಿತು. ಸ್ಫಟಿಕ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸೃಗಾಲದ ಹೃದಯ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಒಡೆದುಹೋಯಿತು. ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವಬಿಟ್ಟಿತು.

ಉರಗ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಒಂದಾನೊಂದು ಉತ್ಸವ ನಡೆಯಿತು. ಮಹಾ ಜನಸಂದಣಿ ಸೇರಿತು. ಬಹು ಮನುಷ್ಯರೂ ದೇವ ನಾಗ ಸುಪರ್ಣಾದಿಗಳೂ ಸಂದಣಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ನಾಗವೂ ಗರುಡವೂ ಸಂದಣಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಒಂದಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದವು. ನಾಗವು ಗರುಡನನ್ನು ಗರುಡನೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಅದರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟಿತು. ಗರುಡನು "ನನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟವರಾರು?" ಎಂದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ, ಹಾವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿತು. ಹಾವೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಗರುಡನನ್ನು ಗುರುತುಹಿಡಿದು ಮರಣಭಯದಿಂದ ಹೆದರಿ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು ನದಿಯ ಮೇಲೆ ಓಡಿತು. ಗರುಡನೂ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವೆನೆಂದು ಅದರ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ತಾಪಸನಾಗಿ ನದಿಯತೀರದ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ, ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ನಾನದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಳೆದು ನಾರುಮಡಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಇಟ್ಟು, ನದಿಗೆ ಇಳಿದು ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹಾವು 'ಈ ತಾಪಸನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಾನು ಬದುಕುವೆನು' ಎಂದು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೊರೆದು ಮಣಿಯ ರೂಪವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾರುಮಡಿಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಗರುಡನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಾ ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಋಷಿಯ ಮೇಲಿನ ಗೌರವಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾರುಮಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನು ಕರೆದು, "ಸ್ವಾಮಿ, ನನಗೆ ಹಸಿವು. ನಿಮ್ಮ ನಾರುಮಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಈ ಹಾವನ್ನು ತಿನ್ನುವೆನು" ಎಂದು ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ "ದೊಡ್ಡಹಾವು ಈ ನಾರುಮಡಿಯ ಒಳಗೆ ಸೇರಿದೆ. ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಣಿಯ ರೂಪನ್ನು ತಾಳಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಗೌರವದಿಂದ ಹಸಿವಾದರೂ ಇದನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿನ್ನಲಾರೆ" ಎಂದಿತು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತೇ ಸುಪರ್ಣರಾಜನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, "ನಿನ್ನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಾಪಾಡಲಿ. ನೀನು ಬಹುಕಾಲ ಬದುಕು. ನಿನಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಆಹಾರ ಲಭಿಸಲಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಗೌರವದಿಂದ, ಹಸಿವಾದರೂ ಇದನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಡ" ಎಂದನು.

ಹೀಗೆ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತೇ ಆ ಗರುಡನ ನಡತೆಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಬಂದು, ನಾರುಮಡಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಅವುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆಶ್ರಮಪದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮೈತ್ರೀ ಭಾವನೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಎರಡಕ್ಕೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಉಂಟುಮಾಡಿದನು. ಅವು ಅಂದಿನಿಂದ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಂತೋಷ ಸುಖಗಳಿಂದ ವಾಸಿಸಿದುವು.

ಕೇಳಿಶೀಲ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ದೇವರಾಜನಾದ ಶಕ್ರನಾದನು.

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿ ಮುದಿಯಾದ ಆನೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಕುದುರೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಎತ್ತನ್ನಾಗಲಿ ಕಾಣುವುದೆಂದರೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕ್ರೀಡಾಶೀಲನಾಗಿ, ಅಂತಹದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಅದರ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಸುವನು. ಹಳೆಯ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕಿಸುವನು. ಮುದಿಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕಂಡು, ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಏಟು ಹೊಡೆಸಿ, ಅವರನ್ನು ಬೀಳಿಸಿ, ಪುನಃ ಏಳಿಸಿ, ಭಯಗೊಳಿಸುವನು. ವಯಸ್ಸಾದ ಗಂಡಸರನ್ನು ಕಂಡರೆ, ದೊಂಬರಂತೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಲಾಗಹಾಕುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಆಟವಾಡಿಸುವನು. ಕಾಣದೆ, "ಇಂತಹ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸಾದವನು ಇದ್ದಾನೆ" ಎಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಆಡಿಸುವನು.

ಜನರು ಲಜ್ಜೆಗೊಂಡವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಾಯಿತಂದೆಯರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದಾಚೆ ಕಳಿಸುವರು. ತಾಯಿಗೂ ತಂಪಿಗೂ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಧರ್ಮ ಮುರಿದುಬಿತ್ತು. ರಾಜನ ಸೇವಕರೂ ಕ್ರೀಡಾಶೀಲರೇ ಆದರು. ಸತ್ತಸತ್ತವರು ನಾಲ್ಕು ನರಕಗಳ ತುಂಬಾ ಆದರು. ದೇವತೆಗಳ ಪರಿಸೆ ಕಡಮೆಯಾಯಿತು.

ಶಕ್ರನು ಹೊಸ ದೇವಪುತ್ರರನ್ನು ಕಾಣದೆ, "ಇದೇನು ಕಾರಣ?" ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ತಿಳಿದನು. "ಇವನನ್ನು ಅಡಗಿಸುವೆನು" ಎಂದು ಮುದುಕನಂತೆ ರೂಪತಾಳಿಕೊಂಡು, ಮುರಿದ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೊಸರಿನ ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿ, ಎರಡು ಮುದಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೂಡಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ಬಂದನು. ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಆನೆಯ ಮೇಲೇರಿ, ಅಲಂಕರಿಸಿದ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹರಕುಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆ ಮುರಿದ ಗಾಡಿಯನ್ನು ನಡಸುತ್ತಾ ರಾಜನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದನು.

ರಾಜನು ಹಳೆಯ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಕಂಡು, "ಈ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಆಚೆ ತೆಗೆಯಿರಿ" ಎಂದನು.

ಜನರು "ಎಲ್ಲಿ ದೇವ? ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ?" ಎಂದರು.

ಶಕ್ರನು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದನು.

ಆಗ ಶಕ್ರನು ಅವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಾ, ರಾಜನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಒಡೆದು, ರಾಜನು ತಿರುಗಿ ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಒಡೆದರು. ಆಗ ರಾಜನ ತಲೆಯಿಂದ ಈಚೆಕಡೆಯೂ ಆಚೆಕಡೆಯೂ ಮೊಸರು ಸೋರಿತು. ಹೀಗೆ ಶಕ್ರನು ಅವನನ್ನು ಗೋಳಾಡಿಸಿದನು, ಪೀಡಿಸಿದನು, ಅವನಿಗೆ ಜುಗುಪ್ಸೆಯುಂಟುಮಾಡಿದನು.

ಆಗ, ಅವನು. ಉಪದ್ರವಪಟ್ಟುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಶಕ್ರನು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ, ಶಕ್ರನ ರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, “ಪಾಪಿ! ಅಧರ್ಮಿಕ ರಾಜ! ನೀನೇನು ಮುದುಕನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಮುಪ್ಪು ಹೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಕ್ರೀಡಾಶೀಲನಾಗಿ ವೃದ್ಧರನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವೆ. ನಿನ್ನೊಬ್ಬನಿಂದಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸಮಾಡಿ, ಸತ್ತಸತ್ತವರೆಲ್ಲಾ ನರಕಗಳ ತುಂಬಾ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜನರು ತಾಯಿತಂದೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನೀನು ವಿರಾಮಗೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಬಿಡುವೆನು. ಇಂದಿನಿಂದ ಇಂತಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಡ” ಎಂದು ಗದರಿಸಿ, ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಗುಣವನ್ನು ಹೇಳಿತಿಳಿಸಿ, ವೃದ್ಧರನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದಾಗುವ ಲಾಭವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿ, ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ, ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ರಾಜನಿಗೆ ಅಂದಿನಿಂದ ಅಂತಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸು ಕೂಡ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ವೀರಕ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಹಿಮವಂತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರುಕಾಗೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದು, ಒಂದು ಸರೋವರದ ಬಳಿ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ಅವನಿಗೆ ವೀರಕನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಆಗ ಕಾಶಿರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷವಾಯಿತು. ಜನರು ಕಾಗೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಕಲಾರದೆಹೋದರು, ಯಕ್ಷರಿಗೂ ನಾಗರಿಗೂ ಬಲಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲಾರದೆಹೋದರು. ಆ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ ರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಕಾಗೆಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಾಡನ್ನು ಹೊಕ್ಕವು.

ಆಗ ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸವಿಷ್ಟಕನೆಂಬ ಒಂದು ಕಾಗೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೀರಕನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅದೇ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಒಂದು ಕಡೆ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು.

ಅದು ಒಂದು ದಿವಸ ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ವೀರಕನು ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಮೀನು ತಿಂದು ಪುನಃ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಮೈ ಒಣಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಂಡು, “ಈ ಕಾಗೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಅನೇಕ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಅದರ ಬಳಿ ಸಾರಿ, “ಏನಯ್ಯಾ?” ಎನ್ನಲು, “ಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಮಾಡಲು ಬಯಸುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, “ಒಳ್ಳೆಯದು” ಎಂದು ಅದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅಂದಿನಿಂದ ಅದರ ಸೇವೆಗೆ ತೊಡಗಿತು.

ವೀರಕನೂ ಅಂದಿನಿಂದ ತಾನು ಬದುಕಲು ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಂದು, ಮೀನುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಸವಿಷ್ಟತನಿಗೆ ಕೂಡುವುದು. ಅದು ಕೂಡ ತಾನು ಬದುಕಲು ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಂದು, ಉಳಿದುದನ್ನು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೊಡುವುದು.

ಅದಾದನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ “ಇದು ಕಪ್ಪಾದ ನೀರು ಕಾಗೆ, ನಾನೂ ಕಪ್ಪಾದವನು. ಕಣ್ಣು ಕೊಕ್ಕು ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಇದಕ್ಕೂ ನನಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನಿಂದ ಇದು ಹಿಡಿದ ಮೀನುಗಳೊಡನೆ ನನಗೇನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವೆನು” ಎಂದು ಜಂಬ ಬಂತು.

ಅದು ವೀರಕನ ಬಳಿಸಾರಿ. “ಅಯ್ಯಾ, ಇಂದಿನಿಂದ ನಾನೇ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವೆನು” ಎಂದಿತು.

"ಅಯ್ಯಾ, ನೀರಿಗಿಳಿದು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಕಾಕಕುಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ನಾಶವಾಗಬೇಡ" ಎಂದು ಅದು ತಡೆಯಿತು.

ಆದರೂ ಸವಿಷ್ಟಕನು ಅದರ ಮಾತನ್ನು ಕೊಳ್ಳದೆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಇಳಿದು, ನೀರನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಮುಳುಗಿ, ಶೈವಲಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಬರಲಾರದೆಹೋಯಿತು. ಶೈವಲಗಳ ಒಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ಕೊಕ್ಕಿನ ತುದಿ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಉಸಿರಾಡಲಾರದೆ ನೀರಿನ ಒಳಗೆ ಜೀವಬಿಟ್ಟಿತು.

ಆಗ ಅದರ ಹೆಂಡತಿ ಅದು ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣದೆ ನಡೆದುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ವೀರಕನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, "ಸ್ವಾಮಿ, ಸವಿಷ್ಟಕನು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೆಲ್ಲಿ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾ, "ವೀರಕ, ಮಂಜುಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ, ನವಿಲಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕತ್ತುಳ್ಳ, ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಸವಿಷ್ಟಕನನ್ನು ನೋಡಿದೆಯ?" ಎಂದಿತು.

ವೀರಕನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, "ಹೌದು, ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಹೋಗಿರುವ ಸ್ಥಾನ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, "ನೀರಿನಲ್ಲೂ ನೆಲದಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ನಿತ್ಯವೂ ನೀನು ತಿನ್ನುವ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸಹೋಗಿ, ಸವಿಷ್ಟಕನು ಶೈವಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಿತು" ಎಂದಿತು.

ಹೆಣ್ಣುಕಾಗೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ ವಾರಾಣಸಿಗೇ ಹೋಯಿತು.

ಗೂಥ ಪ್ರಾಣ

ಹಿಂದೆ, ಅಂಗ ಮಾಗಧಗಳ ಜನರು ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಒಂದು ದಿವಸ ಅವರು ಎರಡೂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಗಡಿಯ ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿ, ಸುರೆಯನ್ನು ಕುಡಿದು, ಮೀನು ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದು, ಬೆಳಗ್ಗೆ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಅವರು ಹೋದಾಗ, ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿ ಸೆಗಣಿಯ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಬಂದಿತು. ಬಂದು, ಅವರು ಕುಡಿದ ಕಡೆ ಚೆಲ್ಲಿದ್ದ ಸುರೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಬಾಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕುಡಿದು, ಮದಹೊಂದಿ, ಸೆಗಣಿಯ ಮುದ್ದೆಯ ಮೇಲೇರಿತು.

ಹಸಿ ಸೆಗಣಿ, ಅದು ಏರಿದುದರಿಂದ ಕೊಂಚ ಕುಸಿಯಿತು. ಆಗ ಅದು "ಭೂಮಿ ನನ್ನ ಭಾರ ತಾಳಲಾರದು" ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡಿತು.

ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮದದಾನೆ ಆ ಎಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಸೆಗಣಿಯ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಮೂಸಿ, ಜುಗುಪ್ಸೆಪಟ್ಟು ಹೊರಟಿತು. ಅದು ಅದನ್ನು ಕಂಡು, "ಇದು ಭಯಗೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿದೆ" ಎಂದು ಎಣಿಸಿ, "ಇದರೊಡನೆ ಕಾದಾಡಬೇಕು" ಎಂದು ಅದನ್ನು ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಾ "ಶೂರನಾದ ನನ್ನೊಡನೆ ಶೂರನಾದ ನೀನು ವಿಕ್ರಾಂತದಿಂದ ಹೋರಾಡು ಬಾ. ಬಾ, ಆನೆ, ಹಿಂದಿರುಗು. ಹೆದರಿಕೊಂಡೇಕೆ ಓಡುವೆ? ನನ್ನ ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಅಂಗ ಮಾಗಧಗಳವರು ನೋಡಲಿ" ಎಂದಿತು.

ಆ ಆನೆ ಕಿವಿಕೊಟ್ಟು, ಅದರ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಅದರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, ಅದನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತಾ, "ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದಾಗಲಿ ಕೊಂಬಿನಿಂದಾಗಲಿ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದಾಗಲಿ ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಲದ್ದಿಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲುವೆನು. ಸೆಗಣಿ ಸೆಗಣಿಯಿಂದ ಸಾಯಲಿ" ಎಂದು ಅದರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಲದ್ದಿಯನ್ನು ಬೀಳಿಸಿ, ನೀರು ಬಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಜೀವವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ, ಘೀಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿನೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು.

ಕಿಂಶುಕೋಪಮ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು.

ಅವರು ಒಂದು ದಿವಸ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕರೆದು, "ಅಯ್ಯಾ, ನಾವು ಕಿಂಶುಕವನ್ನು ಕಾಣಬಯಸುವೆವು. ನಮಗೆ ಕಿಂಶುಕವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಾಣಿಸು" ಎಂದರು.

ಸಾರಥಿ "ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕಾಣಿಸುತ್ತೇನೆ?" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನಾಲ್ವರಿಗೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತೋರಿಸದೆ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನನ್ನು ಮಾತ್ರ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ "ಇದು ಕಿಂಶುಕ" ಎಂದು ಕುಡಿಬಿಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಿಂಶುಕವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಚಿಗುರೆಲೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೂಬಿಟ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಬೇರೊಬ್ಬನಿಗೆ ಫಲಬಿಟ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿದನು.

ಅನಂತರ ನಾಲ್ವರು ಸೋದರರೂ ಒಂದಾಗಿ ಕುಳಿತು, "ಕಿಂಶುಕವೆಂಬುದು ಹೇಗಿದೆ?" ಎಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬನು "ಸುಟ್ಟ ಕೊರಡಿನಂತಿದೆ" ಎಂದನು. ಎರಡನೆಯವನು "ಆಲದ ಮರದಂತಿದೆ" ಎಂದನು. ಮೂರನೆಯವನು "ಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆಯಂತಿದೆ" ಎಂದನು. ನಾಲ್ಕನೆಯವನು "ಶಿರೀಷ ವೃಕ್ಷದಂತಿದೆ" ಎಂದನು.

ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮಾತು ಸರಿಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಂದೆಯ ಬಳಿಹೋಗಿ, "ದೇವ, ಕಿಂಶುಕವೆಂಬುದು ಎಂತಹದು?" ಎಂದು ಕೇಳಿ, "ನೀವೇನು ಹೇಳಿದಿರಿ?" ಎನ್ನಲು, ತಾವು ಮಾತನಾಡಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ರಾಜನು "ನೀವು ನಾಲ್ವರೂ ಕಿಂಶುಕವನ್ನು ಕಂಡಿರಿ. ಆದರೆ ಕಿಂಶುಕವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನೀವು 'ಇಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಿಂಶುಕ ಹೇಗಿರುವುದು? ಇಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಿಂಶುಕ ಹೇಗಿರುವುದು?' ಎಂದು ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಸಂದೇಹ ಹುಟ್ಟಿತು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಶ್ರೀ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಕಾಶಿರಾಷ್ಟ್ರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ವಯಸ್ಸು ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಕ್ಷಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ತಾಯಿತಂದೆ ಕಾಲವಾದಾಗ ಖಿನ್ನನಾಗಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು, ಹಿಮವಂತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಋಷಿಯಂತೆ ವಾಸಿಸಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ಅನಂತರ ಬಹುಕಾಲದ ಬಳಿಕ ಉಪ್ಪುಹುಳಿಗಳ ರುಚಿನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿ, ವಾರಾಣಸಿರಾಜನ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ಮರುದಿವಸ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಹಸ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನ ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಅವನ ಸಂಚಾರದಿಂದಲೂ ವಿಹಾರದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಸಿ, ನಿತ್ಯವೂ ಆರೈಕೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಟ್ಟಿಗೆ ತರುವವನು ಕಾಡಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ತರುತ್ತಾ, ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಾಯಂಕಾಲ ಒಂದು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಂತೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಕೆಳಗೆಮಾಡಿ ಮಲಗಿದನು.

ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕದೆ ಬಿಟ್ಟ ಬಹು ಕೋಳಿಗಳಿದ್ದುವು. ಅವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದ ಮರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಕೋಳಿ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಕೋಳಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಅಚ್ಚಿಕ್ಕಿತು. “ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಅಚ್ಚಿಕ್ಕಿದವರಾರು?” ಎಂದು ಅದು ಕೇಳಲು, “ನಾನು” ಎಂದಿತು. “ಏಕೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಲು, “ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪುನಃ ಅಚ್ಚಿಕ್ಕಿತು.

ಆಗ ಎರಡೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ “ನಿನ್ನ ಬಲವೇನು? ನಿನ್ನ ಬಲವೇನು?” ಎಂದು ಕಲಹವಾಡಿದವು. ಆಗ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಕೋಳಿ, “ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿದ ನನ್ನ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದರೆ, ಬೆಳಗಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಷಾಪಣ ದೊರಕುತ್ತದೆ” ಎಂದಿತು.

ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಕೋಳಿ, “ಓಹೋ, ನೀನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಗರ್ವ ಪಡಬೇಡ. ನನ್ನ ಮೈಯೊಳಗಿನ ಗಟ್ಟಿಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದವನು ರಾಜನಾಗುವನು. ಹೊರಗಿನ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದ

ಪುರುಷನು ಸೇನಾಪತಿಯಾಗುವನು, ತಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾಗುವಳು. ಮೂಳೆಯ ಬಳಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದವನು ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಭಂಡಾರಿಯಾಗುವನು, ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ರಾಜನಿಗೆ ಹಿತೈಷಿಯಾಗುವನು" ಎಂದಿತು.

ಕಟ್ಟಿಗೆ ತರುವವನು ಅವುಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, "ರಾಜ್ಯ ದೊರಕಿದರೆ ಸಾವಿರದಿಂದೇನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹತ್ತಿ, ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸಾಯಿಸಿ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ, 'ರಾಜನಾಗುವೆನು' ಎಂದು ಹೋಗಿ, ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ನಗರದೊಳಕ್ಕೆ ಹೊಕ್ಕು, ಕೋಳಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿದು ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ, "ಕೋಳಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅವಳು ಕೋಳಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನೂ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಅಡುಗೆಮಾಡಿ, "ಊಟ ಮಾಡೋಣ"ವೆಂದು ಅವನ ಮುಂದಿಟ್ಟಳು.

ಅವನು "ಭದ್ರೆ, ಈ ಮಾಂಸ ಮಹಾ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳದ್ದು. ಇದನ್ನು ತಿಂದು ನಾನು ರಾಜನಾಗುವೆನು, ನೀನು ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾಗುವೆ" ಎಂದು ಆ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಮಾಂಸವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, "ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತಿನ್ನುವೆನು" ಎಂದು ಅನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೀರದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇಳಿದನು.

ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಿಂದ ನೀರು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದು ಅನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಯಿತು. ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಅದನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿರಲು ನದಿಯ ಕೆಳಗಡೆ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹಸ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನಾದ ಮಹಾಮಾತ್ರನು ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಮೇಲೆತ್ತಿಸಿ, "ಅಲ್ಲಿ ಏನು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವರು "ಅನ್ನ ಮತ್ತು ಕೋಳಿಯ ಮಾಂಸ ಸ್ವಾಮಿ", ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವನು ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿ, ಮುದ್ರೆಮಾಡಿಸಿ, "ನಾನು ಬರುವವರೆಗೆ ಈ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಬೇಡ" ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು.

ಆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ತರುವವನ ಬಾಯಿಗೆ ಮರಳೂ ನೀರೂ ಹೊಕ್ಕು, ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆ ಊದಿಕೊಂಡಿತು. ಅವನು ಓಡಿಹೋದನು.

ಆಗ, ಆ ಹಸ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನ ಹಿತೈಷಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ತಪಸ್ವಿಯು "ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಆ ಹಸ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನು ಆನೆಯ ಬಳಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ?" ಎಂದು ತನ್ನ ದಿವ್ಯಚಕ್ಷುಸ್ಸಿನಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತಾ, ಅವನನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನ್ನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿ ಆ ಹಸ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು.

ಹಸ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನು ಬಂದು, ವಂದಿಸಿ, ಒಂದು ಕಡೆ ಕುಳಿತು, ಆ ಅನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ, "ತಾಪಸನಿಗೆ ಮಾಂಸವನ್ನೂ ನೀರನ್ನೂ ತಂದು ನೀಡಿರಿ" ಎಂದನು. ತಾಪಸನು ಅನ್ನವನ್ನು

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮಾಂಸ ಕೊಡಲುಬಂದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, "ಈ ಮಾಂಸವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದು ಹಂಚುತ್ತೇನೆ" ಎಂದನು. "ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ, ಸ್ವಾಮಿ" ಎನ್ನಲು, ಗಟ್ಟಿಮಾಂಸ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಭಾಗಮಾಡಿ, ಗಟ್ಟಿಮಾಂಸವನ್ನು ಹಸ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಹೊರಗಿನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಕೊಡಿಸಿದನು. ಮೂಳೆಯ ಹತ್ತಿರದ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಾನು ಸವಿದನು. ಊಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಾ "ನೀನು ಇಂದಿನಿಂದ ಮೂರನೆಯ ದಿವಸ ರಾಜನಾಗುವೆ. ಮೈಮರೆಯದಿರು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೊರಟನು.

ಮೂರನೆಯ ದಿವಸ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಂತರಾಜನು ಬಂದು ವಾರಾಣಸಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿದನು. ವಾರಾಣಸಿರಾಜನು ಹಸ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನಿಗೆ ರಾಜವೇಷ ಹಾಕಿಸಿ, "ಆನೆಯನ್ನು ಏರಿ ಯುದ್ಧಮಾಡು" ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿ, ತಾನು ಅಜ್ಞಾತಕವೇಷದಿಂದ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ, ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಬಂದ ಬಾಣವೊಂದು ಚುಚ್ಚಲು ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಸತ್ತನು. ಆ ಹಸ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನು ಅವನು ಸತ್ತುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಹು ಕಾರ್ಷಾಪಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೂಂಡು ಬರಿಸಿ, "ಧನ ಬೇಕಾದವರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಯುದ್ಧಮಾಡಲಿ" ಎಂದು ಡಂಗುರ ಹೊಯಿಸಿದನು. ಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ಸೈನಿಕರು ಮುಹೂರ್ತದೊಳಗೆ ಪ್ರತಿರಾಜನ ಜೀವವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದರು.

ಅಮಾತ್ಯರು ರಾಜನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿ, "ಯಾರನ್ನು ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡೋಣ?" ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ "ರಾಜನು ಬದುಕಿರುವಾಗ ತನ್ನ ವೇಷವನ್ನು ಹಸ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಇವನೇ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಇವನಿಗೇ ರಾಜ್ಯ ಕೊಡೋಣ?" ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು, ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟದರಾಣಿ ಮಾಡಿದರು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ರಾಜನ ಹಿತೈಷಿಯಾದನು.

ಮಣಿಚೋರ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು ವಾರಾಣಸಿಗೆ ಬಹುದೂರವಲ್ಲದ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಗೃಹಸ್ಥರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಜನ್ಮತಾಳಿದನು.

ಅವನಿಗೆ ವಯಸ್ಸುಬರಲು, ವಾರಾಣಸಿಯಿಂದ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕುಲದ ಮಗಳನ್ನು ತಂದರು. ಅವಳು ಪ್ರಿಯಳಾಗಿದ್ದಳು, ಒಳ್ಳೆಯ ರೂಪವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು, ದೇವಾಪ್ಸರೆಯಂತೆ ನೋಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವಳಾಗಿದ್ದಳು, ಪುಷ್ಪಲತೆಯಂತೆ ಲಲಿತೆಯಾಗಿದ್ದಳು, ಮತ್ತಕಿನ್ನರಿಯಂತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಸುಜಾತೆಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಅವಳು ಪತಿವ್ರತೆ, ಶೀಲಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನೆ, ವ್ರತಸಂಪನ್ನೆ. ನಿತ್ಯಕಾಲವೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನ, ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರ ಸೇವೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯೆಯಾದಳು, ಇಷ್ಟೆಯಾದಳು. ಹೀಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಗ ಒಂದು ದಿವಸ ಸುಜಾತೆ “ತಾಯಿತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಆಸೆಯಾಗುವುದು” ಎಂದು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅವನು “ಒಳ್ಳೆಯದು, ಭದ್ರೆ. ದಾರಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಬುತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊ” ಎಂದು ಬಗೆಬಗೆಯ ಖಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಖಾದ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಿಸಿ, ಗಾಡಿಯನ್ನು ನಡಸಿದನು. ಅವನು ಗಾಡಿಯ ಮುಂದೆ ಇದ್ದನು, ಅವಳು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಳು.

ಅವರು ನಗರದ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ಗಾಡಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಉಂಡರು. ಪುನಃ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಮುಂದೆ ಕುಳಿತನು. ಸುಜಾತೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿಂದೆ ಕುಳಿತಳು.

ಗಾಡಿ ನಗರದೊಳಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ವಾರಾಣಸಿರಾಜನು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನಗರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಸುಜಾತೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಗಾಡಿಯ ಹಿಂದೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಜನು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಕಣ್ಣನ್ನೂ ಅವಳ ರೂಪಸಂಪತ್ತಿ ಸೆಳೆಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು “ಹೋಗು. ಇವಳಿಗೆ ಗಂಡನಿರುವನೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿದು ಬಾ” ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಅಮಾತ್ಯನನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಅವನು ಹೋಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡನಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, “ಗಂಡನಿದ್ದಾನೆ, ದೇವ. ಗಾಡಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತವನು ಇವಳ ಗಂಡ” ಎಂದನು. ರಾಜನು ತನ್ನ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ

ಕಾತರನಾಗಿ, “ಒಂದಾನೊಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ, ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವೆನು” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದು “ಅಯ್ಯಾ, ಹೋಗು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವನಂತೆ ಹೋಗಿ, ಈ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಆ ಪುರುಷನ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಾ” ಎಂದು ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದನು. ಅವನು 'ಒಳ್ಳೆಯದು' ಎಂದು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, “ಇರಿಸಿದೆನು, ದೇವ” ಎಂದು ಬಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ರಾಜನು “ನನ್ನ ಚೂಡಾಮಣಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ” ಎಂದನು. ಜನರು ಕೋಲಾಹಲವೋ ಕೋಲಾಹಲ ಮಾಡಿದರು.

ರಾಜನು “ಎಲ್ಲಾ ದ್ವಾರಗಳನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿ, ಸಂಚಾರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹುಡುಕಿರಿ” ಎಂದನು. ರಾಜಪುರುಷರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರು. ನಗರದಲ್ಲಿ ಗಲಭೆಯೋ ಗಲಭೆಯಾಯಿತು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಜನರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, “ಓವೋ, ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸು. ರಾಜನ ಚೂಡಾಮಣಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ. ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವೆವು” ಎಂದು ಆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ, ತಾನು ಇರಿಸಿದ್ದ ಮಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ಮಣಿಚೋರ” ಎಂದು ಕೈಕಾಲುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ, ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಒಯ್ದು “ಇವನು ಮಣಿ ಕದ್ದವನು” ಎಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದನು.

ರಾಜನು “ಇವನ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸಿರಿ” ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ರಾಜಪುರುಷರು ಅವನನ್ನು ಚೌಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಶೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರದ ಮೂಲಕ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಸುಜಾತೆಯೂ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತೋಳುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ, “ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ ಈ ದುಃಖವಾಯಿತು” ಎಂದು ಹಿಂದೆಹಿಂದೆಯೇ ಹೋದಳು.

ರಾಜಪುರುಷರು “ಇವನ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸೋಣ” ಎಂದು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಸುಜಾತೆಯು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಶೀಲಗುಣವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, “ಶೀಲವಂತರಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪಾಪಸಾಹಸಿಕ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ, “ದೇವತೆಗಳು ಇಲ್ಲ, ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕಪಾಲರುಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅಸಂಯಮಿಗಳಾಗಿ ಸಹಸಾ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವವರನ್ನು ತಡೆದಿಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದಳು.

ಹೀಗೆ ಆ ಶೀಲಸಂಪನ್ನೆಯ ಗೋಳಾಟದಿಂದ ದೇವರಾಜನಾದ ಶಕ್ರನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪೀಠವು ಬಿಸಿಯಾಯಿತು. ಶಕ್ರನು "ನನ್ನನ್ನು ಶಕ್ರಪದವಿಯಿಂದ ಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸುವವರು ಯಾರು?" ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ತಿಳಿದು "ವಾರಾಣಸಿರಾಜನು ಅತಿಕ್ರೂರ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಶೀಲಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಸುಜಾತೆಯನ್ನು ಸಂಕಟಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ನಾನು ಹೋಗುವುದು ತಕ್ಕುದು" ಎಂದು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಇಳಿದು ಆನೆಯ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪಾಪಿರಾಜನನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇಳಿಸಿ, ತಲೆ ಕಡಿಯುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸಿ, ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ರಾಜವೇಷ ಹಾಕಿಸಿ ಅನೆಯ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು.

ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸುವವರು ರಾಜನ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸಿದರು, ಕತ್ತರಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಅದು ರಾಜನ ತಲೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

ದೇವರಾಜನಾದ ಶಕ್ರನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಶರೀರದಿಂದ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಸುಜಾತೆಗೆ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅಮಾತ್ಯರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೃಹಪತಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರೂ ದೇವರಾಜನಾದ ಶಕ್ರನನ್ನು ಕಂಡು, "ಅಧರ್ಮಿಕರಾಜನು ಸಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಈಗ ಶಕ್ರನು ಕೊಟ್ಟ ಧರ್ಮಿಕರಾಜನನ್ನು ಪಡೆದೆವು" ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು.

ಶಕ್ರನೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, "ಶಕ್ರನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ರಾಜನು ಇಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುವನು. ರಾಜನು ಅಧರ್ಮಿಕನಾದರೆ, ಮಳೆ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗುವುದಲ್ಲದೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗದು. ಕ್ಷಾಮಭಯ, ರೋಗಭಯ, ಶಸ್ತ್ರಭಯಗಳೆಂಬ ಈ ಮೂರು ಭಯಗಳು ಬಂದೇ ತೀರುವುವು" ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನು.

ಹೀಗೆ ಶಕ್ರನು ಮಹಾಜನರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಕೊಟ್ಟು, ತನ್ನ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೇ ಹೋದನು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನೂ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಾ ಸ್ವರ್ಗಪದವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು.

ಮತ್ಸ್ಯೋದ್ದಾನ

(ಮೀನಿನ ಕಟ್ಟು)

ಹಿಂದೆ ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಆಸ್ತಿವಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಬುದ್ಧಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತಂದನು. ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮ

ಅನಂತರ ಅವರ ತಂದೆ ಕಾಲವಾದರು. ಆಗ ಅವರು ಒಂದು ದಿವಸ "ತಂದೆಯ ಸ್ವತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಸಾಧಿಸೋಣ" ಎಂದು ಒಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಷಾಪಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಬರುವಾಗ ನದಿಯ ಹಾಯಿಕಡವಿನಲ್ಲಿ ದೋಣಿ ಹಿಂದಿರುಗುವುದನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ತಿಂದರು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಗಂಗೆಯ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನದಿಯ ದೇವತೆಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ದೇವತೆಯು ಆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿಯೇ ಅದರ ದಿವ್ಯವಾದ ಯಶಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು. ಆಗ ದೇವತೆ ತನ್ನ ಯಶೋವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯಿತು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ತಾನು ಹೊದೆದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮರಳ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ, ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದನು.

ಅವನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳ್ಳನ ಸ್ವಭಾವ. ಅವನು ಆ ಕಾರ್ಷಾಪಣಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ಕೊಡದೆ ತಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಆ ಕಾರ್ಷಾಪಣಗಳ ಗಂಟಿನಂತೆಯೇ ನೊರಜು ಮಣ್ಣಿನ ಒಂದು ಗಂಟನ್ನು ಮಾಡಿ, ಎರಡು ಗಂಟುಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಇರಿಸಿದನು.

ಅವರು ನಾವೆಯನ್ನು ಏರಿ, ಗಂಗೆಯ ನಡುವಿಗೆ ಬರಲು ತಮ್ಮನು ನಾವೆಯನ್ನು ಎಡವಿ, "ನೊರಜುಮಣ್ಣಿನ ಗಂಟನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುವೆನು" ಎಂದುಕೊಂಡು ಸಾವಿರದ ಗಂಟನ್ನು ಎಸೆದು, "ಅಣ್ಣಾ, ಸಾವಿರದ ಗಂಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು. ಏನು ಮಾಡೋಣ?" ಎಂದನು.

"ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡೋಣ? ಚಿಂತಿಸಬೇಡ."

ನದಿಯ ದೇವತೆ "ಇವನು ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿ ನಾನು ದಿವ್ಯಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದೆನು. ಇವನ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ತನ್ನ

ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಗಂಟನ್ನು ಒಂದು ಮಹಾಮುಖದ ಮತ್ಸ್ಯ ನುಂಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಭಾರವನ್ನು ತಾನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಆ ಕಳ್ಳನಾದರೋ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, "ನಾನು ಅಣ್ಣ ನಿಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದೆ" ಎಂದು ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾ ನೊರಜುಮಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವನ ಎದೆ ಒಣಗಿತು. ಅವನು ಮಂಚದ ಆಧಾರವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದನು.

ಆಗ ಬೆಸ್ತರು ಮೀನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಬಲೆಗಳನ್ನು ಎಸೆದರು. ದೇವತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಮೀನು ಜಾಲದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿತು. ಬೆಸ್ತರು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮಾರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಗರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು.

ಜನರು ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಲೆ ಕೇಳಿದರು.

ಬೆಸ್ತರು "ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಷಾಪಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಏಳು ಮಾಷಕೊಟ್ಟು, ಕೊಳ್ಳಿರಿ" ಎಂದರು.

ಜನರು "ಸಾವಿರ ಬೆಲೆಯ ಮತ್ಸ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಕಂಡೆವು" ಎಂದು ಪರಿಹಾಸಮಾಡಿದರು.

ಬೆಸ್ತರು ಮತ್ಸ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೋದಧಿಸತ್ತ್ವನ ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, "ಈ ಮತ್ಸ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊ" ಎಂದರು.

"ಇದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯೇನು?"

"ಏಳು ಮಾಷ ಕೊಟ್ಟು, ಕೋ."

"ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರ, ಎಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕೊಡುವಿರಿ?"

"ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗಾದರೆ ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಷಾಪಣಗಳ ಮೇಲೆ ಏಳುಮಾಷಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವೆವು. ನೀನಾದರೆ, ಏಳು ಮಾಷ ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೋ."

ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಏಳು ಮಾಷಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮತ್ಸ್ಯವನ್ನು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಅವಳು ಮತ್ಸ್ಯದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೀಳುತ್ತಾ, ಸಾವಿರದ ಗಂಟನ್ನು ಕಂಡು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದು ತನ್ನದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, "ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬೆಸ್ತರು ಈ ಮತ್ಸ್ಯವನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡುವಾಗ ಸಾವಿರದ ಮೇಲೆ ಏಳು ಮಾಷ ಕೇಳಿದರು; ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಮಾತ್ರ, ಸಾವಿರ ನನ್ನದಾದುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಏಳು ಮಾಷ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೊಟ್ಟರು. ಇದರ ಗುಟ್ಟು ತಿಳಿಯದವನನ್ನು ನಂಬಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, "ಮೀನಿಗೆ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿದರೆಂದರೆ ಯಾರೂ

ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಅದು ಏಳು ಮಾಷಗಳಿಗಾಯಿತು. ಆ ಮೀನಿನ ಕಟ್ಟು ನನಗೆ ಮಾರಾಟವಾಯಿತು" ಎಂದನು.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, "ಯಾರ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಕಾರ್ಷಾಪಣಗಳು ಲಭಿಸಿದವು?" ಎಂದು ಅವನು ಚಿಂತಿಸಿದನು.

ಅದೇಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನದಿಯದೇವತೆ ಅದೃಶ್ಯರೂಪದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು "ನಾನು ಗಂಗಾದೇವತೆ. ನೀನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ದಾನಮಾಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾ ಬಂದೆ" ಎಂದು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ, "ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಿ, ನನಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಕೊಟ್ಟೆ, ಆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ನಾನು ನಿನ್ನ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದೆ" ಎಂದಿತು.

ಇದನ್ನು ಹೇಳಿ, ಆ ದೇವತೆ ಅವನ ತಮ್ಮನು ಮಾಡಿದ ಮೋಸದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಿ, "ಅವನು ಎದೆಯೊಣಗಿ ಮಲಗಿರುವನು. ಕೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನವನಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಸ್ವತ್ತನ್ನು 'ಹಾಳುಮಾಡಬೇಡ'ವೆಂದು ನಿನಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು. ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಕೊಡದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನೇ ತೆಗೆದುಕೋ" ಎಂದು ಹೇಳಿ, "ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾದುದರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನ ಪಾಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದುದನ್ನು ವಂಚಿಸುವವನು ದುಷ್ಕೃತಮಾಡುವನು. ಅಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನವನಿಗೆ ಅಭ್ಯುದಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದಿತು.

ಹೀಗೆ ದೇವತೆ, ಮಿತ್ರದ್ರೋಹಿಯಾದ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಕಾರ್ಷಾಪಣಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಇಷ್ಟಪಡದೆ, ಹೇಳಿತು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಾದರೋ "ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಅವನಿಗೂ ಐದು ನೂರನ್ನು ಕಳಿಸಿಯೇ ಕಳಿಸಿದನು.

ಬಲಾಹಾಶ್ವ

ಹಿಂದೆ, ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಶಿರೀಷವಸ್ತುವೆಂಬ ಯಕ್ಷನಗರವಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಿಣಿಯರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುರಿದ ಹಡಗುದೋಣಿಗಳು ಬಂದಾಗ, ಅವರು ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಖಾದ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಂಡು, ದಾಸಿಯರ ಗುಂಪನ್ನು ಸುತ್ತಾಕರೆದುಕೊಂಡು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ವಾಣಿಜರ ಬಳಿಸಾರುವರು. ವಾಣಿಜರು "ಮನುಷ್ಯರ ವಾಸಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು" ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರನ್ನೂ ಗೊಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಸು ನಾಯಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಿಸುವರು. ವಾಣಿಜರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, "ಈ ಗಂಜಿ ಕುಡಿಯಿರಿ. ಅನ್ನ ಊಟಮಾಡಿರಿ. ಖಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿರಿ" ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ವಾಣಿಜರು ತಿಳಿಯದೆಯೇ ಅವರು ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ತಿನ್ನುವರು, ಕುಡಿಯುವರು. ಅವರು ತಿಂದು, ಉಂಡು, ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವರು. "ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವರು? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವವರು? ಏನು ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಿ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವರು. "ಹಡಗು ಒಡೆದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆವು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, "ಒಳ್ಳೆಯದು ನಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರೂ ಹಡಗುಗಳನ್ನೇರಿ ಹೋಗಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಅವರು ಸತ್ತು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ನೀವೂ ವಾಣಿಜರೇ. ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಪಾದಪರಿಚಾರಿಕೆಯರಾಗುವೆವು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸ್ತ್ರೀಕೃತ್ಯ ಭಾವ ವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ಆ ವಾಣಿಜರಿಗೆ ಆಸೆಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಯಕ್ಷನಗರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ತಾವು ಮೊದಲೇ ಹಿಡಿದ ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ದೇವಸಂಕಲೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ, ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಎಸೆಯುವರು. ಒಡೆದ ಹಡಗಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೊರಕದಿದ್ದರೆ, ಒಂದು ಕಡೆ ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಒಂದು ಕಡೆ ನಾಗದ್ವೀಪ—ಹೀಗೆ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವರು. ಇದು ಅವರ ಧರ್ಮ.

ಆಗ ಒಂದು ದಿವಸ ಐನೂರು ಜನ ವಾಣಿಜರು ಹಡಗು ಒಡೆದು ಆ ನಗರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇಳಿದರು. ಅವರು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಯಕ್ಷನಗರಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ಮೊದಲು ಹಿಡಿದವರನ್ನು ದೇವಸಂಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಎಸೆದರು. ಹಿರಿಯ ಯಕ್ಷಿಣಿ ಹಿರಿಯ ವಾಣಿಜನನ್ನೂ ಉಳಿದ ಐನೂರು ಯಕ್ಷಿಣಿಯರು ಉಳಿದ ಐನೂರು ವಾಣಿಜರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಗಂಡರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಆಗ ಆ ಹಿರಿಯ ಯಕ್ಷಿಣಿ ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ವಾಣಿಜರು ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಲು, ಎದ್ದುಹೋಗಿ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಕೊಂದು, ಮಾಂಸ ತಿಂದು ಬರುವಳು. ಉಳಿದವರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವರು. ಹಿರಿಯ ಯಕ್ಷಿಣಿ ಮನುಷ್ಯಮಾಂಸ ತಿಂದು ಬರುವಾಗ ಅವಳ ಮೈ ತಣ್ಣಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ಸಲ ಹಿರಿಯ ವಾಣಿಜನು ಅವಳನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಅವಳು ಯಕ್ಷಿಣಿಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, "ಇವರು ಐನೂರ್ವರೂ ಯಕ್ಷಿಣಿಯರಾಗಿರಬೇಕು. ನಾವು ಓಡಿಹೋಗುವುದು ತಕ್ಕುದು" ಎಂದು ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ಉಳಿದ ವಾಣಿಜರನ್ನು ಕುರಿತು, "ಇವರು ಯಕ್ಷಿಣಿಯರು, ಮನುಷ್ಯಹೆಂಗುಸರಲ್ಲ. ಬೇರೆ ನಾವೆಗಳು ಒಡೆದುಬಂದಾಗ, ಅವರನ್ನು ಗಂಡರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ತಿನ್ನುವರು. ಈಗ ನಾವು ಓಡಿಹೋಗೋಣ" ಎಂದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರೈವತ್ತು ಜನ "ನಾವು ಅವರನ್ನು ಬಿಡಲಾರೆವು. ನೀವು ಹೋಗಿರಿ. ನಾವು ಓಡಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದರು.

ಹಿರಿಯ ವಾಣಿಜನು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಡಸುವ ಇನ್ನೂರೈವತ್ತು ಜನರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಯಕ್ಷಿಣಿಯರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿದನು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಬಲಾಹಾಶ್ವದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದನು. ಅವನ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಬಿಳುಪಾಗಿತ್ತು, ತಲೆ ಕಾಗೆಯಂತಿತ್ತು, ಕೂದಲು ಮುಂಜವೆಂಬ ಹುಲ್ಲಿನಂತಿತ್ತು, ಅವನು ಋದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಹಿಮವಂತದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಏರಿ ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರ ಪರ್ಣಿಯ ಕೊಳಗಳಲ್ಲೂ ಕುಂಟೆಗಳಲ್ಲೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಬತ್ತವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಹೋಗುವನು. ಹಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ "ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಯಸುವವರು ಉಂಟೆ? ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಯಸುವವರು ಉಂಟೆ?" ಎಂದು ಮೂರು ಸಲ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದನು.

ಅವರು ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಬಳಿಸಾರಿ, ಕೈಜೋಡಿಸಿ, "ಸ್ವಾಮಿ, ನಾವು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು" ಎಂದರು.

"ಹಾಗಾದರೆ, ನನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಏರಿರಿ."

ಕೆಲವರು ಏರಿದರು, ಕೆಲವರು ಬಾಲ ಹಿಡಿದರು, ಕೆಲವರು ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತೇಬಿಟ್ಟರು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತವರನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಇನ್ನೂರೈವತ್ತು ವಾಣಿಜರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಆ ಯಕ್ಷಿಣಿಯರು, ಬೇರೆಯವರು ಬಂದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಆ ಇನ್ನೂರೈವತ್ತು ಜನರನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದರು.

ತಿಂಡುಕ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಕೋತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿ, ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೋತಿಗಳ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹಿಮವಂತಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅಲ್ಲಿಗೆ ವಿಶೇಷ ದೂರವಲ್ಲದ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದವರು ಕೆಲವು ಸಲ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವು ಸಲ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಗ್ರಾಮದ ನಡುವೆ ಒಂದು ತಿಂಡುಕವೃಕ್ಷವಿತ್ತು. ಅದರ ತುಂಬಾ ಸಣ್ಣ ಕೊಂಬೆಗಳು, ದೊಡ್ಡ ಕೊಂಬೆಗಳು, ಸಿಹಿಯಾದ ಹಣ್ಣುಗಳು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಾಗ, ಕೋತಿಗಳ ಗುಂಪು ಬಂದು ಆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವುವು.

ಅನಂತರ ಫಲಬಿಟ್ಟ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು ಬಂದು ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರು. ಸುತ್ತಲೂ ಬೊಂಬುಗಳ ತಡೆ ಹಾಕಿದರು, ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಾವಲಿರಿಸಿದರು.

ಆ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಣ್ಣಿನ ಭಾರಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗಿದ್ದುವು. ಕೋತಿಗಳ ಗುಂಪು "ನಾವು ಹಿಂದೆ ಇಂಥ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತಿಂಡುಕಫಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ಮರ ಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ವಾಸವಾಗಿರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ?" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ, "ಹೋಗು, ಆಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಬಾ" ಎಂದು ಒಂದು ಕೋತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದವು. ಅದು ಹೋಗಿ, ಮರ ಹಣ್ಣುಬಿಟ್ಟಿದ್ದುದನ್ನೂ ಗ್ರಾಮದ ತುಂಬಾ ಜನ ಕಿಕ್ಕಿರಿದುದನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಬಂದು ತಿಳಿಸಿತು.

ಮರ ಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೋತಿಗಳು "ಸಿಹಿಯಾದ ತಿಂಡುಕಫಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನೋಣ" ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡವು. ಬಹುವಾನರಗಳು ಬಂದು ವಾನರೇಂದ್ರನಿಗೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದುವು.

ವಾನರೇಂದ್ರನು "ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವರೋ? ಇಲ್ಲವೋ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

"ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವರು, ದೇವ."

"ಆದ್ದರಿಂದ, ಹೋಗತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರು ಬಹು ಮಾಯೆ ಬಲ್ಲವರು."

"ದೇವ, ಮನುಷ್ಯರು ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಿನ್ನೋಣ" ಎಂದು ಬಹು ಕೋತಿಗಳು ಹೋಗಿ, ವಾನರೇಂದ್ರನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಹಿಮವಂತದಿಂದ ಇಳಿದು,

ಜನರು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವ ವೇಳೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾ ಆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದು, ಮಧ್ಯಮಯಾಮಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ನಿದ್ರೆಗೆ ವಶರಾದಾಗ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದವು.

ಆಗ ಒಬ್ಬನು ದೇಹಬಾಧೆಗಾಗಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆಬಂದು, ಗ್ರಾಮದ ನಡುವೆ ಹೋದ ಕೋತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಜನರನ್ನು ಕರೆದನು. ಬಹುಜನರು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಮಣ್ಣುಹೆಂಟೆ ದೊಣ್ಣೆ ಮೊದಲಾದವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, “ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ಬೆಳಗಾದಾಗ ಕೋತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯೋಣ” ಎಂದು ಮರವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಂತರು.

ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೋತಿಗಳೂ ಜನರನ್ನು ಕಂಡು ಮರಣಭಯದಿಂದ ಹೆದರಿ, “ವಾನರೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, “ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಖಡ್ಗವನ್ನೂ ಧರಿಸಿ ಜನರು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವುದು ಹೇಗೆ?” ಎಂದವು.

ವಾನರೇಂದ್ರನು ಅವು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಹೆದರಬೇಡಿ. ಜನರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಬಹುಕಾರ್ಯಗಳಿವೆ. ಈಗ ಇನ್ನೂ ಮಧ್ಯಮಯಾಮ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇವರಾದರೋ 'ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲೋಣ'ವೆಂದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡೋಣ” ಎಂದು ಸಂತೈಸುತ್ತಾ, “ಮಾಡಲು ಬಹು ಕೆಲಸಗಳಿರುವವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಕಾರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕತ್ತರಿಸದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಇನ್ನೂ ಹಾಗೇ ಇವೆ. ತಿನ್ನಿರಿ” ಎಂದಿತು.

ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಕಪಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಸಂತೈಸಿದನು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಧೈರ್ಯ ದೊರಕದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಎದೆಯೊಡೆದುಕೊಂಡು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಕೋತಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಸಂತೈಸಿ, “ಎಲ್ಲಾ ಕೋತಿಗಳನ್ನೂ ತಂದುಕೂಡಿಸಿರಿ” ಎಂದನು. ತಂದು ಕೂಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನ ಸೋದರಿಯ ಮಗನಾದ ಸೇನಕನೆಂಬ ಕೋತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ, “ಕೋತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇನಕನು ಬಂದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದವು.

“ಸೇನಕನು ಬಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೆದರಬೇಡಿ. ಅದು ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು.”

ಕೋತಿಗಳು ಹೊರಡುವಾಗ ಸೇನಕನು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಎಚ್ಚೆತ್ತು, ಯಾರನ್ನೂ ಕಾಣದೆ, ಹೆಜ್ಜೆಯ ಹಿಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು, ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಕಂಡು, “ವಾನರಗಣಕ್ಕೆ

ಭಯವುಂಟಾಗಿದೆ" ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯುರಿಸಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುದುಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮದ ಹುಡುಗನಂತೆ ಒಂದು ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲುಗಾಳಿಗೆ ನಿಂತು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಜನರು ಕೋತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸಲು ಹೋದರು. ಕೋತಿಗಳು ಓಡುತ್ತಾ ಸೇನಕನಿಗಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಹಣ್ಣನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಓಡಿದವು.

ಇಂದ್ರ ಸಮಾನ ಗೋತ್ರ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದನು. ಬೆಳೆದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ವಾಸವನ್ನು ತೊರೆದು, ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಋಷಿಯಾಗಿ, ಐನೂರು ಋಷಿಗಳ ಗಣಕ್ಕೆ ಗುರುವಾಗಿ, ಹಿಮವಂತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಆಗ ಆ ತಾಪಸರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಸಮಾನಗೋತ್ರನೆಂಬ ತಾಪಸನು ತಲೆಹರಟೆಮಾಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಒಂದು ಆನೆಮರಿ ಸಾಕಿದನು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವನನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿ, "ನೀನು ಆನೆಮರಿ ಸಾಕುತ್ತಿರುವೆಯಂತೆ, ನಿಜವೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

"ಸತ್ಯ ಆಚಾರ್ಯ. ತಾಯಿ ಸತ್ತ ಒಂದು ಆನೆಮರಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವೆನು."

"ಆನೆಗಳೆಂಬವು, ಬೆಳೆದ ಮೇಲೆ ಪೋಷಿಸಿದವರನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತವೆ, ಅದನ್ನು ಪೋಷಿಸಬೇಡ."

"ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆ ಆಚಾರ್ಯ."

"ಹಾಗಾದರೆ, ನಿನಗೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ."

ಅದು ಅವನಿಂದ ಪೋಷಣೆಪಡೆಯುತ್ತಾ ಮಹಾಶರೀರಿಯಾಯಿತು.

ಆಗ ಒಂದು ಸಲ ಆ ಋಷಿಗಳು ವನಮೂಲ ಫಲಾಫಲಗಳಿಗಾಗಿ ದೂರ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವು ಹಗಲು ವಾಸಮಾಡಿದರು.

ದಕ್ಷಿಣದ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಆನೆಗೆ ಮದವೊಡೆದು ಬಂತು. ಅದು "ಇವನ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯನ್ನು ವಿಧ್ವಂಸಮಾಡಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಒಡೆದು, ಕಲ್ಲಿನ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದು, ಕಟ್ಟಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಗೂಟವನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಈ ತಾಪಸನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಹೋಗುವೆನು" ಎಂದು ಒಂದು ದಟ್ಟವಾದ ಎಡೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅವನು ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಎದುರುನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿತು.

ಇಂದ್ರಸಮಾನಗೋತ್ರನು ಅದಕ್ಕೆ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೊದಲಾಗಿ ಬರುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು.

ಆಗ ಆ ಆನೆ ದಟ್ಟವಾದ ಎಡೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ, ಜೀವವನ್ನು ಕೂನೆಗಾಣಿಸಿ, ತುಳಿ ತುಳಿದು ಘೀಂಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಡನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು.

ಉಳಿದ ತಾಪಸರು ಆ ನಡೆದುದನ್ನು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ಕೆಟ್ಟ ಜನರ ಜೊತೆ ಸೇರಬಾರದು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, "ಕೆಟ್ಟ ಜನದೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಬಾರದು. ಮಾಡಿದರೆ ಆನೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಸಮಾನಗೋತ್ರನಿಗೆ ಆದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಡತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಸಮಾನನೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದರೆ, ಅವನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಲಿ. ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಂಗದಿಂದ ಸುಖ ಬರುತ್ತದೆ" ಎಂದನು.

ಹೀಗೆ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳದವರಾಗಬಾರದು. ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಾಗುವುದೇ ತಕ್ಕುದು" ಎಂದು ಋಷಿಗಣಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ, ಇಂದ್ರಸಮಾನಗೋತ್ರನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದವನಾದನು.

ಕಲಾಯ ಮುಷ್ಟಿ

(ಒಂದು ಹಿಡಿ ಕಾಳು)

ಹಿಂದೆ ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಶಾಸನೆಮಾಡುವ ಸರ್ವಾರ್ಥಕಾಮಾಮಾತ್ಯನಾಗಿದ್ದನು.

ಆಗ ರಾಜನು ಗಡಿನಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಗಡಿನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಯೋಧರಿಗೆ ಓಲೆ ಕಳಿಸಿದನು. ರಾಜನು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಳಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ರಾಜನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತನು.

ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ತಂದು ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರು. ತೋಟದ ಕೋತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋತಿ ಮರದಿಂದ ಇಳಿದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಬಾಯಿಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಕೈಗಳಲ್ಲೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಮರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತಿನ್ನಲು ತೊಡಗಿತು.

ಹೀಗೆ ತಿನ್ನುವಾಗ ಕೈಯಿಂದ ಒಂದು ಕಾಳು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು. ಅದು ಬಾಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಳುಗಳನ್ನೂ ಚೆಲ್ಲಿ, ಮರದಿಂದ ಇಳಿದು ಆ ಕಾಳನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಾ, ಆ ಕಾಳನ್ನು ಕಾಣದೆಯೇ ಪುನಃ ಮರವನ್ನು ಏರಿ, ಎಂಟು ಸಾವಿರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಶೋಕಪಡುತ್ತಾ ಪೆಚ್ಚುಮುಖಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮರದ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿತು.

ರಾಜನು ಕೋತಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೋಡಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನು ಕರೆದು, “ಗೆಳೆಯ, ಈ ಕೋತಿ ಮಾಡಿದುದು ಎಂತಹ ಕೆಲಸ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು “ಮಹಾರಾಜ, ಹೆಚ್ಚಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇಂತಹದನ್ನೇ ಮಾಡುವರು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, “ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪಡೆಯುವ ಈ ಕೋತಿ ಅಜ್ಞಾನಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ, ಜನೇಂದ್ರ. ಹಿಡಿ ತುಂಬಾ ತುಂಬಿದ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾಳಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತದೆ” ಎಂದನು.

ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ, ಪುನಃ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅವನ ಬಳಿ ಸಾರಿ, ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು “ರಾಜ, ನಾವೂ ಹೀಗೆಯೇ, ಅತಿಲೋಭಿಗಳಾದ ಇತರರೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಕೋತಿ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುವಾದುದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವೆವು” ಎಂದನು.

ರಾಜನು ಅವನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ವಾರಾಣಸಿ ನಗರವನ್ನೇ ಹೊಕ್ಕನು.

ಗಡಿನಾಡಿನ ಚೋರರು ಕೂಡ "ಚೋರಮರ್ದನ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ರಾಜನು ನಗರದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟನು" ಎಂದು ಕೇಳಿ, ಗಡಿಯಿಂದ ಆಚೆ ಓಡಿದರು.

ಭದ್ರಘಟ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಶ್ರೇಷ್ಠಿಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿ, ತಂದೆ ಸತ್ತಮೇಲೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲದೊಳಗೆ ಹೂಳಿದ ನಾನೂರುಕೋಟಿ ಧನವಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ದಾನಾದಿ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಲವಾದನು, ದೇವರಾಜನಾದ ಶಕ್ರನಾಗಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದನು.

ಆಗ ಅವನ ಮಗನು ಬೀದಿಯನ್ನು ಆವರಿಸಿದ ಮಂಟಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಮಹಾಜನರ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕುಳಿತು ಸುರೆ ಕುಡಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನು ಹಾರುವವರು, ಓಡುವವರು, ಹಾಡುವವರು, ಕುಣಿಯುವವರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಸಾವಿರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಸ್ತ್ರೀ ಸುರಾ ಮಾಂಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದನು. 'ಇವನ ಗಾನ, ಇವನ ನರ್ತನ, ಇವನ ವಾದನ' ಎಂದು ತನ್ನ ಜೊತೆಯವರೊಡನೆ ಮೈಮರೆತವನಾದನು.

ಹೀಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನೂರುಕೋಟಿ ಧನವನ್ನೂ ತನ್ನ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿ, ದುರ್ಗತಿಗೆ ಬಂದು, ದೀನನಾಗಿ ಹರಕುಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶಕ್ರನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ, ಅವನು ದುರ್ಗತಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಪುತ್ರಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬಂದು ಬಯಸಿದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಡುವ ಕುಂಭವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, “ಈ ಕುಂಭ ಒಡೆದುಹೋಗದಂತೆ ಇದನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ಇದು ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಧನಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೈಮರೆಯದಿರು” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ, ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅವನು ಅಂದಿನಿಂದ ತೊಡಗಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ತಿರುಗಿದನು.

ಆಗ ಒಂದು ದಿವಸ ಮತ್ತನಾಗಿ ಆ ಕುಂಭವನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎಸೆದು, ಆತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಒಂದು ಬಾರಿ ತಪ್ಪಿದನು. ಕುಂಭ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಒಡೆಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಪುನಃ ದರಿದ್ರನಾಗಿ ಹರಕು ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟಲು ಹಿಡಿದು ಭಿಕ್ಷೆ ತಿರುಗುತ್ತಾ, ಕಂಡವರ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಯ ಬಳಿ ಕಾಲವಾದನು.

ಮಹಾವಾಣಿಜ

ನಾನಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಬಂದ ವಾಣಿಜರು ಗುಂಪು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಧನ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಮುಖಂಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು.

ಅವರು ಒಂದು ಬೆಂಗಾಡಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ತಿನ್ನಲು ತಿನಿಸು ಕಡಮೆ, ಕುಡಿಯಲು ನೀರೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ತಣ್ಣೆಳಲಿನ ಮಹಾನ್ಯಗ್ರೋಧವನ್ನು ಕಂಡರು.

ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಆ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಕುಳಿತು, ಮಂಕುತನದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋದ ಆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ವಾಣಿಜರು "ಈ ಮರ ಹಸಿಹಸಿಯಾಗಿದೆ, ನೀರೂ ಬಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ವಾಣಿಜರೆ, ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಡಿಯೋಣ" ಎಂದು ಸೇರಿ ಆಲೋಚಿಸಿದರು.

ಅವರು ಕಡಿದೊಡನೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಳೆಯಿಲ್ಲದ ನೀರು ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಅಲ್ಲಿ, ವಾಣಿಜರು ಬಯಕೆ ತೀರುವವರೆಗೆ ಮಿಂದರು, ಕುಡಿದರು.

ಮೋಹದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋದ ಆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ "ವಾಣಿಜರೆ, ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಯ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸೋಣ" ಎಂದು ಸೇರಿ ಚಿಂತಿಸಿದರು.

ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದೊಡನೆ ಬತ್ತದ ಅನ್ನ ಮಾಂಸಗಳೂ ನೀರು ಕಡಮೆಯಾದ ಗಂಜಿಯೂ ಸಾರೂ ಬಹುವಾಗಿ ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಯಕೆ ತೀರುವವರೆಗೂ ತಿಂದರು, ಕುಡಿದರು.

ಮೋಹದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋದ ಆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೂರನೆಯಬಾರಿ "ಈಗ ನಾವು ಪಶ್ಚಿಮದ ಕೊಂಬೆ ಕಡಿಯೋಣ" ಎಂದು ಸೇರಿ ಚಿಂತಿಸಿದರು.

ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದೊಡನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ವಿಚಿತ್ರ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ಮಣಿಕುಂಡಲಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ ನಾರಿಯರು ನಡೆದು ಬಂದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನ ಬಳಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಳೂ ಮುಖಂಡನ ಬಳಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈವರೂ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. ಎಲ್ಲರೂ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾ ಬಳಸಿ ಕುಳಿತರು.

ಮೋಹದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋದ ಆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬಾರಿ "ಉತ್ತರದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಈಗ ಕತ್ತರಿಸೋಣ" ಎಂದು ಸೇರಿ ಚಿಂತಿಸಿದರು.

ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದೊಡನೆ ಬಹು ಮುತ್ತು ವೈಡೂರ್ಯಗಳೂ ಬೆಳ್ಳಿಚಿನ್ನಗಳೂ ರತ್ನಕಂಬಳಿಗಳೂ ಉಣ್ಣೆಯ ಕಂಬಳಿಗಳೂ ಕಾಶಿಯ ವಸ್ತ್ರಗಳೂ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಯಕೆ ತೀರುವವರೆಗೆ ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿದರು.

ಅನಂತರ, ಮೋಹದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋದ ಆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಐದನೆಯ ಬಾರಿ "ಈಗ ಬುಡವನ್ನು ಕಡಿಯೋಣ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಡೆಯೋಣ" ಎಂದು ಸೇರಿ ಚಿಂತಿಸಿದರು.

ಆಗ ಅವರ ಮುಖಂಡನು ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡುತ್ತಾ ಎದ್ದನು. "ವಾಣಿಜರೆ, ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ. ಈ ನ್ಯಗ್ರೋಧ ನಿಮಗೆ ಏನು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿತು? ಪೂರ್ವದ ಕೊಂಬೆ ನೀರು ಕೊಟ್ಟಿತು, ದಕ್ಷಿಣದ ಕೊಂಬೆ ಅನ್ನಪಾನ ಕೊಟ್ಟಿತು, ಪಶ್ಚಿಮದ ಕೊಂಬೆ ನಾರಿಯರನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು, ಉತ್ತರದ ಕೊಂಬೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟಿತು. ನ್ಯಗ್ರೋಧ ಏನು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿತು? ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಯಾವ ವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರೋ, ಮಲಗಿದಿರೋ, ಅದರ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಮುರಿಯಬಾರದು. ಮಿತ್ರದ್ರೋಹಿಯಾದವನು ಪಾಪಿ" ಎಂದನು.

ಅವರು ಬಹುಜನರು ಅವನೊಬ್ಬನ ಮಾತನ್ನು ಆದರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹರಿತವಾದ ಕೊಡಲಿಗಳಿಂದ ಅದರ ಬುಡವನ್ನು ಕಡಿಯತೊಡಗಿದರು.

ಆಗ, ಕಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮರದ ಬುಡವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಗರಾಜನು "ನಾನು ಈ ಬಾಯಾರಿದವರಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಟ್ಟೆ, ಅನಂತರ ದಿವ್ಯಭೋಜನವನ್ನೂ, ಅನಂತರ ಮಲಗಲು ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಪರಿಚಾರಿಕೆಗೆ ನಾರಿಯರನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟೆ, ಆಮೇಲೆ ಐನೂರು ಗಾಡಿಗಳ ತುಂಬಾ ರತ್ನವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟೆ. ಈಗ ನನ್ನ ಮರದ ಬುಡವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸೋಣವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇವರಿಗೆ ಅತಿ ಆಸೆ. ಮುಖಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವರನ್ನು ಸಾಯಿಸುವುದೇ ತಕ್ಕುದು" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, "ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ಸನ್ನದ್ಧರಾದ ಯೋಧರು ಹೊರಗೆ ಬರಲಿ. ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ಬಿಲ್ಲು ಹಿಡಿದಿರಲಿ. ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿ ಧರಿಸಿರಲಿ" ಎಂದು ಸೇನೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಆಗ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ನಾಗಗಳು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿ ಬಂದವು. ಬಿಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ಮುನ್ನೂರೂ ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿ ಹಿಡಿದು ಆರುಸಾವಿರವೂ ಬಂದವು.

ನಾಗರಾಜನು "ಇವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿರಿ, ಕಟ್ಟಿರಿ, ಜೀವದೊಂದಿಗೆ ಬಿಡಬೇಡಿರಿ. ಮುಖಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಸ್ಮಮಾಡಿರಿ" ಎಂದನು.

ನಾಗಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ ಕಂಬಳಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಐನೂರು ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಏರಿಸಿ ಮುಖಂಡನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ತಾವೇ ಅವನ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ವಾರಾಣಸಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ,

ಸರ್ವ ಧನವನ್ನೂ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ, ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆನಡೆದು ತಮ್ಮ ನಾಗಭವನಕ್ಕೆ ಹೋದವು.

ಜವನ ಹಂಸ

ಹಿಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಜವನ ಹಂಸದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿ, ತೊಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಹಂಸಗಳ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಚಿತ್ರ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಹಂಸ ಒಂದು ದಿವಸ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಒಂದಾನೊಂದು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಬತ್ತವನ್ನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ತಿನ್ನುತ್ತಾ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಹರಡಿದಂತೆ ಮಹತ್ತಾದ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ವಾರಾಣಸಿನಗರದ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಮಂದಮಂದವಾಗಿ ವಿಲಾಸಗತಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಗ ವಾರಾಣಸಿರಾಜನು ಅದನ್ನು ಕಂಡು "ಇದೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ರಾಜನಾಗಿರಬೇಕು" ಎಂದು ಅಮಾತ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಗೊಂಡು, ಮಾಲಾ ಗಂಧವಿಲೇಪನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮಹಾಸತ್ತ್ವನನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಸರ್ವತೂರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಧ್ವನಿಮಾಡಿಸಿದನು.

ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಅವನು ತನಗೆ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು "ರಾಜನು ನನಗೆ ಇಂತಹ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಏನು ಆಶಿಸುವನು" ಎಂದು ಹಂಸಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

"ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಿತ್ರಭಾವವನ್ನು ದೇವ."

"ಹಾಗಾದರೆ, ರಾಜನಿಗೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಿತ್ರಭಾವವಾಗಲಿ" ಎಂದು ಆ ಹಂಸ ರಾಜನೊಡನೆ ಮಿತ್ರಭಾವಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿತು.

ಆಗ ಒಂದು ದಿವಸ ರಾಜನು ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಅನವತಪ್ತಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ರೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನೂ ಒಂದು ರೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದನಚೂರ್ಣವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ರಾಜನಿಗೆ ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ, ಚಂದನಚೂರ್ಣವನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಚಿಮುಕಿಸಿ, ಮಹಾಜನರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಅಂದಿನಿಂದ ರಾಜನು ಮಹಾಸತ್ತ್ವನನ್ನು ಕಾಣುವ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, "ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನು ಇಂದು ಬರುವನು" ಎಂದು ಅವನು ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಕಾಯುವನು.

ಆಗ ಮಹಾಸತ್ತ್ವನ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಎರಡು ಹಂಸದ ಮರಿಗಳು “ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡೋಣ” ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು, “ನಾವು ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುವೆವು” ಎಂದು ಮಹಾಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದವು.

“ಅಪ್ಪಾ, ಸೂರ್ಯವೇಗವೆಂಬುದು ಶೀಘ್ರವಾದುದು. ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಲಾರಿರಿ. ನಡುವೆಯೇ ವಿನಾಶವಾಗುವಿರಿ. ಹೋಗಬೇಡಿರಿ.”

ಅವು ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ಬೇಡಿದವು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಮೂರನೆಯ ಸಲವೂ ತಡೆದೇ ತಡೆದನು.

ಅವು ಮಾನದಿಂದ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಮಹಾಸತ್ತ್ವನನ್ನು ಕೇಳದೆಯೇ “ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುವೆವು” ಎಂದು ಸೂರ್ಯನು ಏಳದಿರುವಾಗಲೇ ಹೋಗಿ, ಯುಗಂಧರ ಪರ್ವತದ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವು.

ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಣದೆ, “ಅವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವು?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಅವು ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಲಾರವು. ನಡುವೆಯೇ ವಿನಾಶವಾಗುವುವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ತಾನೂ ಹೋಗಿ, ಯುಗಂಧರದ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತನು.

ಆಗ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಮೇಲೇಳಲು ಹಂಸದ ಮರಿಗಳೂ ಮೇಲೆದ್ದು ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ನೆಗೆದವು. ಮಹಾಸತ್ತ್ವನೂ ಅವುಗಳೊಡನೆ ನೆಗೆದನು.

ಚಿಕ್ಕ ಹಂಸವು ಪೂರ್ವಾಣ್ಹ ಸಮಯದವರೆಗೂ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿತು. ರೆಕ್ಕೆಯ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಹುಟ್ಟುವ ವೇಳೆಯಂತಾಯಿತು. ಅದು “ಅಣ್ಣ, ನನ್ನ ಕೈಲಾಗದು” ಎಂದು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ಸನ್ನೆಮಾಡಿತು. ಆಗ ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು “ಹೆದರಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಪಕ್ಷಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಂತೈಸಿ, ಚಿತ್ರಕೂಟಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಹಂಸಗಳ ನಡುವೆ ಇರಿಸಿ, ಪುನಃ ನೆಗೆದು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸೇರಿ, ಇನ್ನೊಂದರೊಡನೆ ಹೋದನು.

ಇನ್ನೊಂದು ಕೂಡ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹತ್ತಿರದವರೆಗೂ ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ, ಆಯಾಸಗೊಂಡಿತು. ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಎದ್ದಂತಾಯಿತು. ಆಗ “ಅಣ್ಣ, ನನ್ನ ಕೈಲಾಗದು ಎಂದು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ಸಂಜ್ಞೆಮಾಡಿತು. ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಸಂತೈಸಿ, ಪಕ್ಷಿಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೇ ಹೋದನು.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಆಕಾಶದ ನಡುವಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು "ಇಂದು ನನ್ನ ಶರೀರಬಲವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಒಂದೇ ವೇಗದಿಂದ ಹಾರಿ, ಯುಗಂಧರದ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಒಂದೇ ವೇಗದಿಂದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸೇರಿ, ಒಮ್ಮೆ ಹಿಂದೆಯೂ ಒಮ್ಮೆ ಮುಂದೆಯೂ ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾ, "ನಾನು ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುವುದು ನಿರರ್ಥಕ, ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ. ಇದರಿಂದ ನನಗೇನು? ವಾರಾಣಸಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನಾದ ರಾಜನೊಡನೆ ಅರ್ಥಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತನಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಸೂರ್ಯನು ಗಗನದ ನಡುವನ್ನು ಮೀರದಿರುವದರೊಳಗೇ ಚಕ್ರವಾಳವನ್ನು ಒಂದು ಕೊನೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಸಕಲ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನೂ ಒಂದು ಕೊನೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ವಾರಾಣಸಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನಗಳ ನಗರವೆಲ್ಲಾ ಹಂಸದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು, ಬಿರುಕೆಂಬುದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ವೇಗ ಕಡಮೆಯಾಗಲು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುಗಳು ತಿಳಿಯಬಂದವು.

ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ವೇಗವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಇಳಿದು ಕಿಟಕಿಗೆ ಎದುರಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ರಾಜನು " ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನು ಬಂದನು" ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಪೀಠವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, "ಒಳಗೆ ಬಾರಯ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ "ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊ, ಹಂಸ. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಡೆಯ. ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನದು. ಏನು ಬೇಕೋ, ತಿಳಿಸು" ಎಂದನು.

ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಕಾಂಚನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ರಾಜನು ಶತಪಾಕ ಸಹಸ್ರಪಾಕಗಳ ತೈಲದಿಂದ ಅವನ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಒಳಗನ್ನು ಸವರಿ, ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಹಿಯರಳುಗಳನ್ನೂ ಸಕ್ಕರೆನೀರನ್ನೂ ಕೊಡಿಸಿ, ಮಧುರವಾಗಿ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾ, "ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಬಂದಿರುವೆ. ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ?" ಎಂದನು.

ಹಂಸ ನಡೆದುದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿತು.

ಆಗ ರಾಜನು "ಅಯ್ಯಾ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ಓಟ ಓಡಿದ ವೇಗವನ್ನು ನನಗೂ ಕಾಣಿಸು" ಎಂದನು.

"ಮಹಾರಾಜ, ಆ ವೇಗವನ್ನು ಕಾಣಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ."

"ಹಾಗಾದರೆ, ಅದರ ಹಾಗೆ ಇರುವದನ್ನು ಕಾಣಿಸು."

“ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಹಾರಾಜ. ಅದರ ಹಾಗೆ ಇರುವದನ್ನು ಕಾಣಿಸುವೆನು. ಮಿಂಚನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಬಿಲ್ಗಾರರನ್ನು ಒಟ್ಟು ಕರೆಸು.”

ರಾಜನು ಅವರನ್ನು ಒಟ್ಟು ಕರೆಸಿದನು.

ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ನಾಲ್ವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಾಜನ ಮನೆಯಿಂದ ಇಳಿದು, ರಾಜಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬವನ್ನು ಅಗೆದು ಇಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಲ್ಲು ಕಂಬದ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ನಾಲ್ವರು ಬಿಲ್ಗಾರರನ್ನೂ ಕಲ್ಲುಕಂಬದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, “ಮಹಾರಾಜ, ಈ ನಾಲ್ವರೂ ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬೀಳಿಸಲಿ. ನಾನು ಅವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವದರೊಳಗೇ ತಂದು, ಅವರ ಕಾಲುಗಳ ಬಳಿ ಬೀಳಿಸುವೆನು. ನಾನು ಬಾಣಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋದುದನ್ನು ಗಂಟೆಯ ಸದ್ದಿನ ಗುರುತಿನಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರು ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಂದು, ಅವರ ಕಾಲ ಬಳಿ ಹಾಕಿ, ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, “ನನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯ, ಮಹಾರಾಜ?” ಎಂದು ಕೇಳಿ, “ಮಹಾರಾಜ, ಇದು ನನ್ನ ಉತ್ತಮ ವೇಗವೂ ಅಲ್ಲ ಮಧ್ಯಮವಾದದ್ದೂ ಅಲ್ಲ ಬಹಳ ನಿಧಾನವಾದದ್ದು. ಹೀಗೆ ಶೀಘ್ರವಾದುದು ನನ್ನ ವೇಗ ಮಹಾರಾಜ” ಎಂದನು.

ಆಗ ರಾಜನು ಅವನನ್ನು “ಅಯ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ವೇಗಕ್ಕಿಂತ ಶೀಘ್ರತರವಾದುದು ಬೇರೆ ಉಂಟೆ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

“ಉಂಟು, ಗೆಳೆಯ. ನನ್ನ ಉತ್ತಮವೇಗಕ್ಕಿಂತ ನೂರರಷ್ಟು, ಸಾವಿರದಷ್ಟು, ನೂರು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಈ ಜೀವಿಗಳ ಆಯುಸ್ಸಿನ ರಾಶಿ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತದೆ, ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು, ರೂಪವುಳ್ಳವುಗಳು ಹೇಗೆ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

ರಾಜನು ಮಹಾಸತ್ತ್ವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮರಣಭಯಭೀತನಾಗಿ, ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿರಲಾರದೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಮಹಾಜನರು ಕಳವಳಿಸಿ ರಾಜನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿದರು.

ಆಗ ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಮಹಾರಾಜ, ಹೆದರಬೇಡ. ಮರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರು. ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸು. ದಾನಾದಿ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡು. ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪದೆ ಇರು” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜನು "ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನಂತಹ ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನಾದ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ವಾಸಮಾಡಲಾರೆ. ಚಿತ್ರಕೂಟಪರ್ವತದಿಂದ ಬಂದು, ನನಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡು" ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತಾ, ಕೆಲವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಕೆಲವರನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಪ್ರೀತಿ ಮರೆಯಾಗುವುದು. ಕೆಲವರನ್ನು ಕಂಡರೂ ಕೇಳಿದರೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ನೀನು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟುಮಾಡು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಿದೆ. ನೀನು ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ದರ್ಶನದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ವಾಸಮಾಡು, ಹಂಸ" ಎಂದನು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ನಿತ್ಯವೂ ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಗೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಒಮ್ಮೆ ಮತ್ತನಾಗಿ 'ಹಂಸರಾಜನನ್ನು ನನಗೆ ಬೇಯಿಸಿಕೊಡಿ' ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು" ಎಂದನು.

ಆಗ ರಾಜನು "ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನು ಮದ್ಯವನ್ನೇ ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡುತ್ತಾ, "ನನಗೆ ಅನ್ನಪಾನಗಳು ನಿನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾದರೆ, ಅವಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವವರೆಗೆ ನಾನು ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದನು.

ಅನಂತರ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ಸೃಗಾಲಗಳ ಕೂಗೂ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕೂಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ರಾಜ, ಮನುಷ್ಯರ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಷ್ಟ. ಒಬ್ಬನು 'ಇವನು ನನ್ನ ಜ್ಞಾತಿ ಮಿತ್ರ', 'ಇವನು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ' ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಹಿಂದೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಿದ್ದವನು ಆಮೇಲೆ ದ್ವೇಷಿಸುವನು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುವವನು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆಯೇ; ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದವನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆಯೇ. ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಚಿತ್ತದಿಂದಿರುವವನು ಸಮುದ್ರದ ಆಚೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಒಳಗೆಯೇ ಇರುವನು; ಪ್ರದುಷ್ಟವಾದ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು. ಒಳಗೆಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಮುದ್ರದ ಆಚೆ ಇದ್ದಂತೆ. ಓ ರಥಗಳ ಒಡೆಯ, ನಿನ್ನ ದ್ವೇಷಿಗಳು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ದೂರ ಇರುವರು; ರಾಷ್ಟ್ರವರ್ಧನ, ಒಳ್ಳೆಯವರು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಇರುವರು. ಬಹುಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವದರಿಂದ ಪ್ರಿಯರು ಅಪ್ರಿಯರಾಗುವರು. ನಿನಗೆ ಅಪ್ರಿಯನಾಗುವದರೊಳಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಹೋಗೋಣ" ಎಂದನು.

ಆಗ ರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು, "ಹೀಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡಿದರೂ ನೀನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಿಚಾರಕರಾದ ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ನಡಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ತಿರುಗಿಬೇಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ರಾಷ್ಟ್ರವರ್ಧನನಾದ ಮಹಾರಾಜ, ನೀನಾಗಲಿ ನಾನಾಗಲಿ ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿದ್ದರೆ, ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಾಣುವೆವು" ಎಂದನು.

ಹೀಗೆ ಮಹಾಸತ್ತ್ವನು ರಾಜರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ, ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಧರ್ಮ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಕಾಮಾವಚರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮನೆಂಬ ದೇವಪುತ್ರನಾಗಿಯೂ, ದೇವದತ್ತನು ಅಧರ್ಮನೆಂಬವನಾಗಿಯೂ ಜನ್ಮತಾಳಿದರು.

ಅವರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮನು, ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಉಪವಾಸದ ದಿವಸ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಪಟ್ಟಣ ರಾಜಧಾನಿಗಳಲ್ಲೂ ಮನುಷ್ಯರು ಸಂಜೆಯೂಟವನ್ನು ಉಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ದಿವ್ಯಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದಿವ್ಯವಾದ ರಥವರವನ್ನು ಏರಿ, ಅಪ್ಸರೆಯರ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, "ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ಅಕುಶಲಕರ್ಮಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ತಾಯಿಯ ಸೇವೆಮಾಡುವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ತಂದೆಯ ಸೇವೆಮಾಡುವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಗಳ ಮೂರು ವಿಧದ ಸುಚರಿತಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿರಿ. ಹೀಗೆ ಸ್ವರ್ಗಪರಾಯಣರಾಗಿ ಮಹತ್ತಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರಿ" ಎಂದು ಜನರನ್ನು ದಶಕುಶಲ ಕರ್ಮಪಥಗಳಲ್ಲಿ ತಂದು ಸೇರಿಸಿ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಡಿದನು.

ಅಧರ್ಮನು "ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿರಿ" ಎಂದು ಮೊದಲಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಜನರನ್ನು ಆಕುಶಲಕರ್ಮಪಥದಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನು ಎಡಗಡೆಯಿಂದ ಬಳಸಿದನು.

ಆಗ ಅವರ ರಥಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎದುರಾದವು. ಆಗ ಅವರ ಪರಿಷೆಯು "ನೀವು ಯಾರವರು? ನೀವು ಯಾರವರು?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, "ನಾವು ಧರ್ಮನ ಕಡೆಯವರು, ನಾವು ಅಧರ್ಮನ ಕಡೆಯವರು" ಎಂದೆನ್ನಲು, ದಾರಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಎರಡಾಗಿ ಭಾಗವಾದರು.

ಧರ್ಮನು ಅಧರ್ಮನನ್ನು ಕರೆದು, "ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ಅಧರ್ಮ. ನಾನು ಧರ್ಮ. ಮಾರ್ಗ ನನಗೆ ಅನುರೂಪವಾದುದು. ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ಆಚೆಮಾಡಿ ನನಗೆ ದಾರಿ ಕೊಡು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, "ನಾನು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವವನು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವವನು, ಶ್ರಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸದಾ ಸ್ತುತಿ ಪಡೆಯುವವನು. ನಾನು ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾದವನು, ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯರಿಂದಲೂ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುವವನು. ನಾನು ಧರ್ಮ. ನನಗೆ ದಾರಿಕೊಡು, ಅಧರ್ಮ" ಎಂದನು.

“ಅಧರ್ಮಯಾನವನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಏರಿ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ನಾನು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮ, ನಾನು ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಕೊಡದ ದಾರಿಯನ್ನು ಇಂದು ನಿನಗೆ ಏಕೆ ಕೊಡಲಿ?”

“ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೇ ಮೊದಲು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮ ತಲೆದೋರಿತು. ಧರ್ಮವೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಸನಾತನ. ಕನಿಷ್ಠ, ಜ್ಯೇಷ್ಠನಿಗೆ ದಾರಿಬಿಟ್ಟು ಹೋಗು.”

“ಬೇಡಿದುದರಿಂದಾಗಲಿ, ತಕ್ಕುದೆಂದಾಗಲಿ, ನೀನು ಯೋಗ್ಯನೆಂದಾಗಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ದಾರಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಇಂದು ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಲಿ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಜಯಿಸುವನೋ ಅವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗ.”

“ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು, ಮಹಾ ಬಲವುಳ್ಳವನು, ಅಮಿತವಾದ ಯಶಸ್ಸುಳ್ಳವನು, ಅಸಮಾನನಾದವನು, ಸರ್ವಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವನು. ನಾನು ಧರ್ಮ. ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಜಯಿಸುವೆ, ಅಧರ್ಮ? ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಬಡಿಯುವರಲ್ಲದೆ ಚಿನ್ನದಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಅಧರ್ಮವು ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೊಂದರೆ, ಕಬ್ಬಿಣವು ಚಿನ್ನದಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗುವುದು. ಅಧರ್ಮ, ನಿನಗೆ ವೃದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ, ಗೌರವವಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಬಲವಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಿಯವಾಗಲಿ ಅಪ್ರಿಯವಾಗಲಿ ನಿನಗೆ ದಾರಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ನಿನ್ನ ಆಡಬಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಒಡನೆಯೇ ಅಧರ್ಮನು ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಭೂಮಿ ಬಿಟ್ಟ ಬಿರುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಅವೀಚೀನರಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದನು.

ತಂಡುಲನಾಳಿ

ಹಿಂದೆ ಕಾಶೀರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅವನ ಬಳಿ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಆನೆ ಕುದುರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೂ ಮಣಿಸುವರ್ಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೂ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೆಲೆಕಟ್ಟಿ, ಒಡವೆಗಳ ಒಡೆಯರಿಗೆ ಒಡವೆಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಬೆಲೆ ಕೊಡುವನು.

ರಾಜನಾದರೋ ಲುಬ್ಧ. ಅವನು ತನ್ನ ಲೋಭಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ "ಈ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವವನು ಹೀಗೆ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಬೇಗನೆಯೇ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಧನವು ಕಡಮೆಯಾಗುವುದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುವವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ರಾಜಾಂಗಣವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಒಬ್ಬ ಹಳ್ಳಿಯವನು, ಹುಡುಗ ಬುದ್ಧಿಯ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ರಾಜಾಂಗಣದ ಮೂಲಕ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು, "ಇವನು ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗುವನು" ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿ, "ಅಯ್ಯಾ, ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿನಗೆ ಆಗುವುದೆ?" ಎಂದನು.

"ಆಗುವುದು, ದೇವ."

ರಾಜನು ತನ್ನ ಧನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನನ್ನು ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಆನೆ ಕುದುರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುತ್ತಾ, ಬೆಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಹೇಳುವನು. ಅವನು ಮೊದಲಿನವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಹೇಳಿದುದೇ ಬೆಲೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಪಥದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಕುದುರೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಐನೂರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕರೆದು ತಂದನು. ರಾಜನು ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಬರಹೇಳಿ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅವನು ಐನೂರು ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲೆ ಮಾಡಿದನು. ಮಾಡಿ, 'ಕುದುರೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿ ಕೊಡಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಅಶ್ವಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು.

ಕುದುರೆವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ನಡೆದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, "ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡತಕ್ಕುದು" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ಅವನು “ಆ ಪುರುಷನಿಗೆ ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟು, ’ನಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಳು ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವುವೆಂದು ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿಯ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ಆಸೆಯಾಗಿದೆ. ಆ ಆಳತೆ ಅಕ್ಕಿಯ ಬೆಲೆಯಿಷ್ಟೆಂದು ರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಹೇಳಲು ನಿನಗೆ ಶಕ್ಯವೆ?’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರಿ. ಶಕ್ಯವೆಂದು ಏನಾದರೂ ಅವನು ಹೇಳಿದರೆ, ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿರಿ. ನಾನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಕುದುರೆವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ’ಒಳ್ಳೆಯದು’ ಎಂದು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವವನಿಗೆ ಲಂಚಕೊಟ್ಟು, ತಾವು ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವನು ಲಂಚ ಪಡೆದೊಡನೆ, “ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಬೆಲೆಕಟ್ಟಲು ನನಗೆ ಶಕ್ಯ” ಎಂದನು. “ಹಾಗಾದರೆ ರಾಜನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನೂ ಇತರ ಬಹು ಅಮಾತ್ಯರೂ ಬಂದರು.

ಕುದುರೆವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ರಾಜನನ್ನು ವಂದಿಸಿ, “ದೇವ, ಐನೂರು ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯಾದುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆವು. ಆದರೆ ಆ ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಏನು ಬೆಲೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವವನನ್ನು ಕೇಳು, ದೇವ” ಎಂದರು.

ರಾಜನು ಆ ನಡೆದುದನ್ನು ಅರಿಯದೆ, “ಓವೋ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವವನೆ, ಐನೂರು ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಏನು ಬೆಲೆಯಾಗುವುದು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿ, ದೇವ.”

“ಆಗಲಯ್ಯಾ, ಐನೂರು ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲೆಯಾಗಲಿ. ಆ ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಏನು ಬೆಲೆಯಾಗುವುದು?”

ಆ ಅಜ್ಞಾನಿ “ಆ ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿಗೆ ವಾರಾಣಸಿಯ ಒಳಗುಹೊರಗುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದಷ್ಟು ಬೆಲೆಯಾಗುವುದು” ಎಂದನು.

ಅವನು ಹಿಂದೆ ರಾಜನ ಅನುವರ್ತಿಯಾಗಿ, ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಳತೆ ಬತ್ತದ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲೆಕಟ್ಟಿದನು. ಪುನಃ ವಾಣಿಜರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಂಚಪಡೆದು, ಆ ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿಗೆ ವಾರಾಣಸಿಯ ಒಳಗುಹೊರಗುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿದನು. ಆಗ ವಾರಾಣಸಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ಪ್ರಾಕಾರ ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನವಾಗಿತ್ತು, ಅದರ ಒಳಗುಹೊರಗುಗಳಾದರೋ ಮೂರುನೂರು ಯೋಜನಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಆ ಅಜ್ಞಾನಿ ಹೀಗೆ ಮಹತ್ತಾದ ವಾರಾಣಸಿಯ ಒಳಗುಹೊರಗುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಬೆಲೆಮಾಡಿದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಮಾತ್ಯರು ಕೈತಟ್ಟಿ ನಗುತ್ತಾ "ಭೂಮಿಯೂ ರಾಜ್ಯವೂ ಅನರ್ಘವಾದವೆಂದು ನಾವು ಹಿಂದೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಈ ಮಹಾ ವಾರಾಣಸಿರಾಜ್ಯವು ರಾಜನಸಹಿತವಾಗಿ ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿ ಮಾತ್ರ ಬೆಲೆಬಾಳುವುದು. ಆಹಾ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವವನ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಸಂಪದವೆ! ಇವನು ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಎಲ್ಲಿದ್ದ? ಇವನು ನಮ್ಮ ರಾಜನಿಗೇ ಸರಿಯಾದವನು" ಎಂದು ಪರಿಹಾಸಮಾಡಿದರು.

ಆಗ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ಒಂದು ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿಯ ಬೆಲೆ ಏನು ಎನ್ನುವಿರ? ವಾರಾಣಸಿಯ ಒಳಗುಹೊರಗುಗಳು ಸೇರಿಸಿದಷ್ಟು. ಆದರೆ ಐನೂರು ಕುದುರೆಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ ಅಳತೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲೆ" ಎಂದನು.

ಆಗ ರಾಜನು ಲಜ್ಜೆಗೊಂಡು ಆ ಅಜ್ಞಾನಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ, ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವವನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೇ ಕೊಟ್ಟನು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಆಯುಸ್ಸು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ, ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹೋದನು.

ಸಂಜೀವ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಮಹಾವಿಭವದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದನು. ವಯಸ್ಸು ಬಂದಮೇಲೆ ತಕ್ಷಶಿಲೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಸರ್ವವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತು, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ, ಐನೂರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಓದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವನೆಂಬ ಹುಡುಗನಿದ್ದನು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅವನಿಗೆ ಮೃತರನ್ನು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಅದನ್ನು ತಡೆದಿಡುವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಸತ್ತ ಹುಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, "ಈ ಸತ್ತ ಹುಲಿಯನ್ನು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸುವೆನು" ಎಂದು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆಂದನು.

ಶಿಷ್ಯರು "ನಿನ್ನ ಕೈಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದರು. "ನೀವು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಇದನ್ನು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸುವೆನು" ಎಂದನು. "ನಿನ್ನ ಕೈಲಾದರೆ ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಶಿಷ್ಯರು ಮರವನ್ನು ಏರಿದರು.

ಸಂಜೀವನು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಸತ್ತ ಹುಲಿಯನ್ನು ಮಣ್ಣು ಹೆಂಟೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಹುಲಿ ಮೇಲೆದ್ದು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಸಂಜೀವನ ಗಂಟಲನಾಳವನ್ನು ಕಡಿದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿತು. ಸಂಜೀವನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಮಲಗಿದರು.

ಶಿಷ್ಯರು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಗಿ, ನಡೆದುದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಚಾರ್ಯನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು, "ಮಕ್ಕಳೆ, ಸತ್ಪುರುಷರಲ್ಲದವರಿಗೂ ಸಲ್ಲದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಕಾರ ಸನ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವದರಿಂದ ಈ ತೆರನಾದ ದುಃಖವೇ ಪ್ರತಿಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ, "ಕೆಟ್ಟವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದರೆ, ಕೆಟ್ಟವರ ಸೇವೆಮಾಡಿದರೆ, ಹುಲಿ ಸಂಜೀವಕನಿಗೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಅವರು ಅವನನ್ನೇ ಘಾಸಿಗೊಳಿಸುವರು" ಎಂದನು.

ದೇವಧರ್ಮ

ಹಿಂದೆ, ಕಾಶೀರಾಷ್ಟ್ರದ ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜನಾದನು. ಆಗ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅವನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವ ದಿವಸ ಮಹಿಂಶಾಸ ಕುಮಾರನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಅವನು ಓಡಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ತಿರುಗುವ ವೇಳೆಗೆ ರಾಜನಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಚಂದ್ರಕುಮಾರನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಅವನು ಓಡಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ತಿರುಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನ ತಾಯಿ ಕಾಲವಾದಳು.

ರಾಜನು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಅವಳು ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯೆಯಾದಳು, ಇಷ್ಟೆಯಾದಳು. ಅವಳು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವಾಸಿಸಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಅವನಿಗೆ ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.

ರಾಜನು ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, “ಭದ್ರೆ, ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ವರ ಕೊಡುವೆನು” ಎಂದನು. ದೇವಿಯು ವರವನ್ನು ಬೇಕಾದಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ಇರಿಸಿದಳು.

ಮಗನಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ, ಅವಳು “ದೇವರು ನನ್ನ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ವರ ಕೊಟ್ಟಿರಿ. ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಕೊಡಿರಿ” ಎಂದು ರಾಜನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು.

ರಾಜನು “ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳೂ ಅಗ್ನಿಸ್ಕಂಧದಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಕೊಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿದನು.

ಅವಳು ಪುನಃಪುನಃ ಬೇಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು, “ಇವಳು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೇಡೆಣಿಸಿಯಾಳು” ಎಂದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿ, “ಅಪ್ಪಾ, ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ನಾನು ವರ ಕೊಟ್ಟೆ, ಈಗ ಅವನ ತಾಯಿ ರಾಜ್ಯ ಬೇಡುವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅವಳು ನಿಮಗೆ ಕೇಡೆಣಿಸಿಯಾಳು, , ನೀವು ಕಾಡನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ನನ್ನ ಅನಂತರ ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದ ನಗರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿರಿ” ಎಂದು ಗೋಳಿಟ್ಟು ಅಳುತ್ತಾ ತಲೆಗೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಅವರು ತಂದೆಗೆ ವಂದಿಸಿ ಪ್ರಾಸಾದದಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿರಲು ರಾಜಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನು ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಏನಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, “ನಾನೂ ಅಣ್ಣಂದಿರೊಡನೆ ಹೋಗುವೆನು” ಎಂದು ಅವರೊಡನೆಯೇ ಹೊರಟನು.

ಅವರು ಹಿಮವಂತವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ದಾರಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನನ್ನು ಕರೆದು, “ಅಪ್ಪಾ, ಸೂರ್ಯ, ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮಿಂದು, ಕುಡಿದು, ಪದ್ಮಪರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ತಾ” ಎಂದನು.

ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಉದಕರಾಕ್ಷಸನು ವೈಶ್ರವಣನ ಬಳಿ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ವೈಶ್ರವಣನು ಅವನಿಗೆ “ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಹೊರತಾಗಿ ಇತರರು ಈ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಇಳಿದರೆ, ಅವರನ್ನು ನೀನು ತಿನ್ನಬಹುದು. ಇಳಿಯದವರು ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಇಳಿದವರ ಬಳಿ ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವನು, ತಿಳಿಯದವರನ್ನು ತಿನ್ನುವನು.

ಆಗ ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನು ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡದೆಯೇ ನೀರಿಗಿಳಿದನು. ಆಗ ಅವನನ್ನು ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಹಿಡಿದು, “ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆಯ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಅವನು “ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿಗೆ ದೇವಧರ್ಮಗಳೆಂದು ಹೆಸರು” ಎಂದನು. ಆಗ ಅವನು “ನಿನಗೆ ದೇವಧರ್ಮ ತಿಳಿಯದು” ಎಂದು ನೀರಿನೊಳಕ್ಕೆ ಹೊಗಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅವನು ತಡಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಚಂದ್ರಕುಮಾರನನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ರಾಕ್ಷಸನು ಅವನನ್ನೂ ಹಿಡಿದು, “ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆಯ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. “ಹೌದು, ಬಲ್ಲೆ. ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ದೇವಧರ್ಮಗಳೆಂದು ಹೆಸರು” ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದನು. ರಾಕ್ಷಸನು “ನೀನು ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅರಿಯೆ” ಎಂದು ಅವನನ್ನೂ ಹಿಡಿದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿದನು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅವನೂ ತಡಮಾಡಲು, “ಏನಾದರೂ ಕೇಡಾಗಿರಬೇಕು” ಎಂದು ತಾನೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಇಬ್ಬರೂ ಕೆಳಗಿಳಿದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತನ್ನು ಕಂಡು “ಈ ಸರೋವರವನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನು ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು” ಎಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಸನ್ನಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತನು.

ಉದಕರಾಕ್ಷಸನು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ನೀರಿಗೆ ಇಳಿಯದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವವನಂತಾಗಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಪುರುಷ, ನೀನು ದಾರಿ ನಡೆದು ಆಯಾಸಗೊಂಡಿರುವೆ. ಈ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಕುಡಿದು, ತಾವರೆದಂಟನ್ನು ತಿಂದು ಹೂಗಳನ್ನು ಮುಡಿದು ಸುಖವಾಗಿ ಏಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ?” ಎಂದನು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು "ಇವನು ಯಕ್ಷನಾಗಿರಬೇಕು" ಎಂದು ತಿಳಿದು "ನೀನು ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವೆ" ಎಂದನು.

"ಹೌದು, ನಾನು ಹಿಡಿದಿರುವೆನು."

"ಏಕೆ?"

"ಈ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಇಳಿದವರನ್ನು ನಾನು ಪಡೆಯುವೆನು."

"ಏನು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಡೆಯುವೆಯ?"

"ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಹೊರತಾಗಿ ಉಳಿದವರನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನು."

"ನಿನಗೆ ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಆಸೆಯುಂಟೆ?"

"ಹೌದು, ಉಂಟು."

"ಇದ್ದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವೆನು."

"ಹಾಗಾದರೆ, ಹೇಳು. ನಾನು ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳುವೆನು."

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ನಾನು ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಆಯಾಸವಾಗಿದೆ" ಎಂದನು.

ಯಕ್ಷನು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ, ಊಟ ಉಣಿಸಿ, ನೀರು ಕುಡಿಸಿ, ಹೂಗಳನ್ನು ಮುಡಿಸಿ, ಗಂಧವನ್ನು ಬಳಿದು, ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಮಂಟಪದ ನಡುವೆ ಪರ್ಯಂಕವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟನು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ್ತು ಯಕ್ಷನನ್ನು ಕಾಲ ಬಳಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ "ಹಾಗಾದರೆ, ಕಿವಿಗೊಡು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳು" ಎಂದು "ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಲಜ್ಜೆಗೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು, ಈ ಶುಕ್ಲಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಶಾಂತರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ದೇವಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರೆಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ" ಎಂದನು.

ಯಕ್ಷನು ಆ ಧರ್ಮಬೋಧೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನು "ಪಂಡಿತ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವೆನು. ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಡುವೆನು. ಯಾರನ್ನು ಕರೆತರಲಿ?" ಎಂದನು.

"ಕೊನೆಯವನನ್ನು ಕರೆದು ತಾ."

"ಪಂಡಿತ, ನೀನು ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆ ಅಷ್ಟೆ. ಅದರಂತೆ ನೀನು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ."

"ಏಕೆ ಹೀಗೆನ್ನುವೆ?"

"ಹಿರಿಯವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಿರಿಯವನನ್ನು ಕರೆತರಿಸುತ್ತಾ ಹಿರಿಯವನ ಹಿರಿಯತನವನ್ನು ನೀನು ಗೌರವಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೇ."

"ಯಕ್ಷ, ನಾನು ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಇವನಿಗಾಗಿ ಈ ಕಾಡನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆವು, ಇವನಿಗಾಗಿ ಇವನ ತಾಯಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ರಾಜ್ಯ ಕೇಳಿದಳು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದರೋ ಆ ವರವನ್ನು ಕೊಡದೆ, ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅರಣ್ಯವಾಸಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಈ ಕುಮಾರನೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗದೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದನು. ಇವನನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷನು ತಿಂದನೆಂದರೆ, ಯಾರೂ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿಂದೆಗೆ ಹೆದರಿ ಇವನನ್ನೇ ಕರೆತರಿಸುವೆನು."

"ಸಾಧು, ಸಾಧು, ಪಂಡಿತ. ನೀನು ದೇವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವೆ" ಎಂದು ಯಕ್ಷನು ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತನಾಗಿ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ. ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ಕರೆದುತಂದು ಕೊಟ್ಟನು.

ಆಗ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು, "ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕರ್ಮದಿಂದ ಪರರ ಮಾಂಸರಕ್ತಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದೆ. ಈಗಲಾದರೂ ಪಾಪವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಈ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳು ನರಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ನೀನು ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದಿನಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ತೊರೆದು ಕುಶಲವನ್ನು ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ದಮನಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾದನು.

ಅವನು ಆ ಯಕ್ಷನನ್ನು ದಮನಮಾಡಿ, ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಕಾವಲಿನೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಒಂದು ದಿವಸ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ತಂದೆ ಕಾಲವಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಯಕ್ಷನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವಾರಾಣಸಿಗೆ ಹೋಗಿ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡು, ಚಂದ್ರಕುಮಾರನಿಗೆ ಉಪರಾಜಪದವಿಯನ್ನೂ ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನಿಗೆ ಸೇನಾಪತಿಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ರಮಣೀಯವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಇರುವೆಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲಮಾಲೆ ಮೊದಲಹೂ ಮೊದಲಅನ್ನ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ತಾನು ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ, ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹೋದನು.

ಅನುಶಾಸಿಕಾ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋದಿಸತ್ತ್ವನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ವಯಸ್ಸು ಬಂದ ಬಳಿಕ, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಿರಿಯನಾಗಿ, ಅನೇಕ ನೂರು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹಿಮವಂತವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು.

ಆ ಹಕ್ಕಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ಕ್ರೂರವಾದ ಹೆಣ್ಣುಹಕ್ಕಿ ಸಂಚಾರವಿದ್ದ ಮಹಾಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಆಹಾರ ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಗಾಡಿಗಳಿಂದ ಬಿದ್ದ ಬತ್ತ, ಕಾಳು ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಪಡೆದು, "ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಇತರ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಬಾರದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ "ಸಂಚಾರವಿರುವ ಮಹಾಮಾರ್ಗವೆಂಬುದು ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳೂ ಕ್ರೂರವಾದ ಎತ್ತುಗಳು ಹೂಡಿದ ಗಾಡಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳೂ ತಿರುಗಾಡುತ್ತವೆ. ತಟಕ್ಕನೆ ಹಾರಿಹೋಗಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕುದಲ್ಲ" ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಕ್ಕಿಗಳ ಗುಂಪು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಶಾಸಿಕಾ ಎಂದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟವು.

ಆ ಹೆಣ್ಣು ಹಕ್ಕಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಆ ಸಂಚಾರದ ಮಹಾಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ, ಮಹಾಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವೇಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಡಿಯ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ, ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ "ಇನ್ನೂ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ" ಎಂದು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಆಗ ಆ ಗಾಡಿ ಗಾಳಿಯ ವೇಗದಂತೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೇ ಹತ್ತಿರ ಬಂತು. ಅದಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಹಾರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚಕ್ರವು ಅದನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಂಡೇ ಹೋಯಿತು.

ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಿರಿಯನು ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಕರೆದು, ಅದನ್ನು ಕಾಣದೆ, "ಅನುಶಾಸಿಕ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿರಿ" ಎಂದಿತು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹುಡುಕುತ್ತಾ, ಅದು ಮಹಾಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎರಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಿರಿಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುವು. ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಿರಿಯನು "ಅದು ಇತರ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ತಡೆದು ತಾನು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಎರಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿಹೋಯಿತಲ್ಲವೆ!" ಎಂದಿತು.

ಅಕಾಲರಾವಿ

ಹಿಂದೆ ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಉದೀಚ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದನು. ವಯಸ್ಸು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ಪಾರಂಗತನಾಗಿ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ, ಐನೂರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಓದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಶಿಷ್ಯರ ಬಳಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂಗುವ ಒಂದು ಕೋಳಿಯಿತ್ತು. ಅದು ಕೂಗಿದ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅವರು ಎದ್ದು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವರು. ಅದು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ಅವರು ಬೇರೆ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ತಿರುಗಿದರು. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನು ಶ್ಮಶಾನವನದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಆರಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ತಂದು ಪಂಜರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಿದನು.

ಅದು ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುದರಿಂದ 'ಇಂತಹ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಗತಕ್ಕುದು' ಎಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಒಮ್ಮೆ ಅತಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗುವುದು, ಒಮ್ಮೆ ಅರುಣೋದಯವಾದಾಗ ಕೂಗುವುದು.

ಅದು ಅತಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದಾಗ, ಶಿಷ್ಯರು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾ ಅರುಣೋದಯದವರೆಗೂ ಕಲಿಯಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಲಿಯುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತಿಪ್ರಭಾತದಲ್ಲಿ ಅದು ಕೂಗಿದಾಗ, ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತೇ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಶಿಷ್ಯರು "ಇದು ಅತಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೋ ಅತಿಪ್ರಭಾತದಲ್ಲೋ ಕೂಗುವುದು. ಇದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ವಿದ್ಯೆ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕೊರಳು ತಿರುಚಿ, ಜೀವವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ, "ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಳಿ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿತು" ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಆಚಾರ್ಯನು "ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯದುದರಿಂದ ಇದು ಸತ್ತಿತು" ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಾ, "ತಾಯಿತಂದೆ ಇದನ್ನು ಬೆಳಸಲಿಲ್ಲ. ಆಚಾರ್ಯನೊಡನೆ ಇದು ವಾಸಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಈ ಕೋಳಿ ಕಾಲಅಕಾಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ" ಎಂದನು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಆಯುಸ್ಸು ಇರುವವರೆಗೆ ಇದ್ದು ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೋದನು.

ಮಹಾಶೀಲವಂತ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ರಾಜನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವ ದಿವಸ ಶೀಲವಂತಕುಮಾರನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಅವನು ಹದಿನಾರು ವಯಸ್ಸಿನ ವೇಳೆಗೆ ಸರ್ವವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ಪಂಡಿತನಾಗಿ, ಅನಂತರ ತಂದೆ ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾಗಿ, ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಾ ಮಹಾಶೀಲವಂತನೆಂಬ ಧಮ್ಮರಾಜನಾದನು.

ಅವನು ನಗರದ ನಾಲ್ಕು ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು, ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು, ಮನೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಒಂದು—ಹೀಗೆ ಆರು ದಾನಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ದೀನರಿಗೂ ದಾರಿಗರಿಗೂ ದಾನ ಕೊಡುವನು, ಶೀಲಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನ್ನು ಉಪವಾಸಕರ್ಮ ಮಾಡುವನು, ಕ್ಷಮೆ ಮೈತ್ರಿ ಅನುದಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವನು, ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ ಮಗನನ್ನು ಪರಿತೋಷಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಸರ್ವಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ರಾಜ್ಯವಾಳುವನು.

ಅವನ ಅಮಾತ್ಯಕೊಬ್ಬನು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಹಮಾಡಿ, ಅದು ಅನಂತರ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅಮಾತ್ಯರು ರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ರಾಜನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ತಾನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಆ ಅಮಾತ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ, “ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕುರುಡಾದವನೆ, ನಿನ್ನ ಧನವನ್ನೂ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗು” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಅವನು ಕಾಶಿ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ, ಕೋಸಲರಾಜನ ಬಳಿ ನಿಂತು, ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವನ ಅಂತರಂಗದ ವಿಶ್ವಾಸಿಗನಾದನು.

ಅವನು ಒಂದು ದಿವಸ “ದೇವ, ವಾರಾಣಸಿರಾಜ್ಯವು ನೊಣಗಳಿಲ್ಲದ ಜೇನುಹುಟ್ಟಿಯಂತಹದು. ರಾಜನು ಅತಿ ಮೃದುವಾದವನು. ಅಲ್ಪವಾದ ಬಲವಾಹನದಿಂದಲೇ ವಾರಾಣಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಹುದು” ಎಂದು ಕೋಸಲರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ರಾಜನು ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ “ವಾರಾಣಸಿರಾಜ್ಯವೆಂಬುದು ದೊಡ್ಡದು. ಇವನಾದರೋ ’ಅಲ್ಪವಾದ ಬಲವಾಹನದಿಂದಲೇ ಹಿಡಿಯಬಹುದು’ ಎಂದನು. ಏನು, ಈ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಕಳಿಸಿರಬಹುದೆ?” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ. “ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೋ ಕಳಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದನು.

“ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಕಳುಹಿಲ್ಲ, ದೇವ. ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಂಬದಿದ್ದರೆ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಗಡಿನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿರಿ. ಅವರು ಜನರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಬಳಿ ಒಯ್ದರೆ, ಅವನು ಧನಕೂಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವನು.”

ರಾಜನು “ಇವನು ಬಹಳ ಶೂರನಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈಗಲೇ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಜನರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಗಡಿನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ಅವರು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಾರಾಣಸಿ ರಾಜನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದರು. ರಾಜನು ಅವರನ್ನು ಕಂಡು, “ಅಪ್ಪಾ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಕೊಂದಿರಿ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. “ಜೀವಿಸಲು ಅಶಕ್ತರಾಗಿ ಕೊಂದೆವು, ದೇವ” ಎಂದರು. “ಹಾಗಾದರೆ, ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡಿ” ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಧನ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು. ಅವರು ಹೋಗಿ ಕೋಸಲರಾಜನಿಗೆ ನಡೆದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅವನು ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಹೋಗಲು ಸಾಹಸಪಡದೆ, ಪುನಃ ದೇಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆ ಕಳ್ಳರಿಗೂ ರಾಜನು ಹಾಗೆಯೇ ಧನಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು. ಅವನು ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಹೋಗದೆ, ಪುನಃ ಕಳಿಸಿ ನಡುಬೀದಿಯನ್ನು ಲೂಟಿಮಾಡಿಸಿದರು. ರಾಜನು ಆ ಕಳ್ಳರಿಗೂ ಧನಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು.

ಆಗ ಕೋಸಲರಾಜನು ’ಇವನು ಧರ್ಮಿಕನಾದ ರಾಜ’ನೆಂದು ತಿಳಿದು, “ವಾರಾಣಸಿರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವೆನು” ಎಂದು ಬಲವಾಹನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು.

ಆಗಲಾದರೋ ವಾರಾಣಸಿರಾಜನ ಬಳಿ ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಮಹಾಯೋಧರಿದ್ದರು. ಅವರು ಮದದಾನೆ ಎದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಹಿಂದಿರುಗದಂಥವರು, ತಲೆಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲು ಬಿದ್ದರೂ ಬೆದರದಂಥವರು, ಶೀಲವಂತ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರೆ ಸಕಲಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾದವರು. ಅವರು ಅಭೇದ್ಯರು, ಶೂರ ಶ್ರೇಷ್ಠರು.

ಅವರು “ಕೋಸಲರಾಜ ಬರುವನು” ಎಂದು ಕೇಳಿ, ರಾಜನ ಬಳಿ ಸಾರಿ, “ದೇವ, ಕೋಸಲರಾಜನು ’ವಾರಾಣಸಿರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವೆನು’ ಎಂದು ಬರುವನು. ಹೋಗೋಣ. ಅವನು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯನ್ನು ದಾಟುವದರೊಳಗೆಯೇ ಹೊಡೆದು ಹಿಡಿಯೋಣ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

“ಅಪ್ಪಾ, ನನ್ನಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಆಯಾಸವಾಗುವ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯ ಬೇಕಾದವರು ರಾಜ್ಯ ಹಿಡಿಯಲಿ. ಹೋಗಬೇಡಿರಿ” ಎಂದು ರಾಜನು ಅವರನ್ನು ತಡೆದನು.

ಕೋಸಲರಾಜನು ಗಡಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ದೇಶದ ನಡುವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಅಮಾತ್ಯರು ಪುನಃ ರಾಜನ ಬಳಿಸಾರಿ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿದರು. ರಾಜನು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ತಡೆದನು.

ಕೋಸಲರಾಜನು ನಗರದ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು, “ರಾಜ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಲಿ, ಯುದ್ಧವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಲಿ” ಎಂದು ಶೀಲವಂತ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಶಾಸನ ಕಳಿಸಿದನು.

ರಾಜನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, “ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಯುದ್ಧವೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ” ಎಂದು ಪ್ರತಿಶಾಸನ ಕಳಿಸಿದನು.

ಪುನಃ ಅಮಾತ್ಯರು ರಾಜನ ಬಳಿಸಾರಿ, “ದೇವ, ನಾವು ಕೋಸಲರಾಜನು ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಗರದ ಹೊರಗೇ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಿಡಿಯೋಣ” ಎಂದರು.

ರಾಜನು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ತಡೆದು ನಗರದ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಸಾವಿರ ಅಮಾತ್ಯರ ಸಂಗಡ ಮಹಾಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಂಕ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು.

ಕೋಸಲರಾಜನು ಮಹತ್ತಾದ ಬಲವಾಹನದೊಡನೆ ವಾರಾಣಸಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಶತ್ರುವನ್ನಾದರೂ ಕಾಣದೆ, ರಾಜನ ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿಕ್ಕಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಮಾತ್ಯಗಣದ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಮಹಾಸ್ಥಲವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಿರಪರಾಧಿ ಶೀಲವಂತಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಅವನ ಸಾವಿರ ಅಮಾತ್ಯರೊಡನೆ ಹಿಡಿಸಿ, “ಹೋಗಿರಿ. ಈ ರಾಜನನ್ನು ಅಮಾತ್ಯರೊಡನೆ ಗಾಢವಾಗಿ ಹಿಂಗಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ, ಹಸಿಮಾಂಸದ ಶ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಕೊರಳಿನಷ್ಟು ಹಳ್ಳ ಅಗೆದು, ಒಬ್ಬನೂ ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಲಾಗದಂತೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ ಹೂಳಿರಿ. ರಾತ್ರಿ ಸೃಗಾಲಗಳು ಬಂದು ಇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವುವು” ಎಂದನು. ಮನುಷ್ಯರು ಕಳ್ಳರಾಜನ ಆಜ್ಞೆ ಕೇಳಿ, ರಾಜನನ್ನು ಅಮಾತ್ಯರೊಡನೆ ದೃಢವಾಗಿ ಹಿಂಗಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ಹೊರಡಿಸಿದರು.

ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲೂ ಶೀಲವಂತಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಕಳ್ಳರಾಜನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೂ ಮನಸ್ಸು ರೋಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಅಮಾತ್ಯರನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಂದಿಸಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅವನ ಪರಿಷೆಯು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿನಯದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು.

ಆಗ ಆ ರಾಜಪುರುಷರು ಅಮಾತ್ಯರೊಡನೆ ಶೀಲವಂತರಾಜನನ್ನು ಹಸಿಮಾಂಸದ ಶ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಕೊರಳುದ್ದ ಹಳ್ಳ ಅಗೆದು, ಶೀಲವಂತ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಉಳಿದ ಅಮಾತ್ಯರಲ್ಲರನ್ನೂ ಅವನ ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಹಳ್ಳಗಳಿಗೆ ಇಳಿಸಿ, ಮಣ್ಣನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕುಟ್ಟಿ, ಹೋದರು.

ಶೀಲವಂತರಾಜನು ಅಮಾತ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು, ಕಳ್ಳರಾಜನ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಮಾಡದೆ, “ಮೈತ್ರಿಯನ್ನೇ ಭಾವಿಸಿರಿ, ಅಪ್ಪಾ” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಸಮಯದಲ್ಲಿ 'ಮನುಷ್ಯಮಾಂಸ ತಿನ್ನೋಣ'ವೆಂದು ಸೃಗಾಲಗಳು ಬಂದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ರಾಜನೂ ಅಮಾತ್ಯರೂ ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ಸದ್ದುಮಾಡಿದರು. ಸೃಗಾಲಗಳು ಭಯಗೊಂಡು ಓಡಿದವು. ಅವು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ, ಹಿಂದೆ ಯಾರೂ ಬಾರದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಪುನಃ ಒಂದಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಶಬ್ದಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಮೂರನೆಯ ಸಲದ ವರೆಗೂ ಓಡಿ, ಪುನಃ ಗಮನಿಸುತ್ತಾ, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಬಾರದುದನ್ನು ತಿಳಿದು “ಇವರು ವಧೆಗೆ ಒಳಗಾದವರಿರಬೇಕು?” ಎಂದು ಶೂರರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಪುನಃ ಅವರು ಶಬ್ದಮಾಡಿದರೂ ಓಡಲಿಲ್ಲ.

ಹಿರಿಯ ಸೃಗಾಲ ರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ಬಂತು, ಉಳಿದವು ಉಳಿದವರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದವು. ಉಪಾಯಕುಶಲನಾದ ರಾಜನು ಅದು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವಂತೆ ಕೊರಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಅದು ಕೊರಳನ್ನು ಕಡಿಯುವಾಗ ದವಡೆಯ ಮೂಳೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದು ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಸೆದಂತೆ ಗಾಢವಾಗಿ ಹಿಡಿದನು. ರಾಜನು ಆನೆಯ ಬಲದ ದವಡೆಯ ಮೂಳೆಯಿಂದ ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರಲು ಸೃಗಾಲವು ತಾನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಮರಣಭಯದಿಂದ ಬೆದರಿ ದೊಡ್ಡಕೂಗು ಕೂಗಿತು. ಉಳಿದ ಸೃಗಾಲಗಳು ಅದರ ಆರ್ತಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ, “ಒಬ್ಬನು ಇದನ್ನು ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು” ಎಂದು ಅಮಾತ್ಯರ ಬಳಿಸಾರಲಾರದೆ ಮರಣಭಯದಿಂದ ಬೆದರಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಓಡಿದವು.

ರಾಜನು ದವಡೆಯ ಮೂಳೆಯಿಂದ ದೃಢವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಸೃಗಾಲವು ಆಚೆ ಈಚೆ ಆಡುತ್ತಾ ಮಣ್ಣು ಸಡಿಲವಾಯಿತು. ಆ ಸೃಗಾಲವೂ ಮರಣಭಯದಿಂದ ಹೆದರಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳಿಂದಲೂ ರಾಜನ ಮೇಲಿದ್ದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿತು. ಆನೆಯ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ ರಾಜನು ಮಣ್ಣು ಸಡಿಲವಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಸೃಗಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆಚೆ ಈಚೆ ಅಲುಗುತ್ತಾ, ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಹಳ್ಳದ ಬಾಯಿನಂಚುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಲಾಹಕಮೋಡದಂತೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಅಮಾತ್ಯರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ, ಮಣ್ಣನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಅಮಾತ್ಯರ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹಸಿಮಾಂಸದ ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನರು ಸತ್ತವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಹಸಿಮಾಂಸದ ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುತ್ತಾ ಇಬ್ಬರು ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಎಸೆದರು. ಯಕ್ಷರು ಆ ಸತ್ತವನನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ,

"ನಾವು ಇದನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು. ಈ ಶೀಲವಂತರಾಜನು ಧರ್ಮಿಕನು. ಇವನು ನಮಗೆ ಹಂಚಿಕೊಡುವನು. ಇವನ ಬಳಿ ಹೋಗೋಣ" ಎಂದು ಆ ಸತ್ತವನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯುತ್ತಾ ರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, "ದೇವ, ನಮಗೆ ಇದನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಡು" ಎಂದರು.

"ಓ ಯಕ್ಷರೆ, ನಾನು ಇದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹಂಚಿಕೊಡುವೆನು. ಆದರೆ ನಾನು ಅಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿರಿ."

ಯಕ್ಷರು ಕಳ್ಳರಾಜನಿಗಾಗಿ ಇರಿಸಿದ್ದ ಸುಗಂಧೋದಕವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಂದು, ರಾಜನಿಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನಿಂತ ಅವನಿಗೆ ಕಳ್ಳರಾಜನಿಗಾಗಿ ಮಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಿಂತ ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ತೆರದ ಗಂಧಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಭರಣಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಗಂಧವನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಂಡು ನಿಂತ ಅವನಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನದ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದ್ದ ನಾನಾ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಹೂಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಾಗ, "ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ರಾಜನು ತನಗೆ ಹಸಿವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವರು ಹೋಗಿ, ಕಳ್ಳರಾಜನಿಗಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ್ದ ನಾನಾ ಉತ್ತಮರಸ ಭೋಜನಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಗಂಧ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಉಡುಪುಟ್ಟು, ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಜನು ನಾನಾ ಉತ್ತಮ ರಸಭೋಜನಗಳನ್ನು ಉಂಡನು. ಯಕ್ಷರು ಕಳ್ಳರಾಜನಿಗಾಗಿ ಇರಿಸಿದ್ದ ಸುವಾಸನೆಯ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು; ನೀರಿದ್ದ ಸುವರ್ಣ ಭೃಂಗಾರವನ್ನೂ ಕುಡಿಯಲು ಚಿನ್ನದ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನೂ ತಂದರು.

ಆಗ ಅವನು ನೀರು ಕುಡಿದು, ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಕೈ ತೊಳೆಯುವಾಗ, ಕಳ್ಳರಾಜನಿಗಾಗಿ ಅಣಿಮಾಡಿದ್ದ ಐದುಸುಗಂಧಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಿದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಕುಳಿತಿರುವಾಗ, "ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. "ಹೋಗಿ ಕಳ್ಳರಾಜನ ತಲೆಯ ಬಳಿಯಿರುವ ಮಂಗಲಖಡ್ಗವನ್ನು ತನ್ನಿರಿ" ಎನ್ನಲು, ಅದನ್ನೂ ಹೋಗಿ ತಂದರು.

ರಾಜನು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಆ ಸತ್ತವನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಗೊಳಿಸಿ, ತಲೆಯ ನಡುವೆ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಎರಡು ಪಾಲು ಮಾಡಿ, ಇಬ್ಬರು ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಸಮವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು. ಕೊಟ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಖಡ್ಗವನ್ನು ತೊಳೆದು, ಸನ್ನಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು.

ಆಗ ಆ ಯಕ್ಷರು ಮನುಷ್ಯಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಹಿತವಾಗಿ, ಸಂತೋಷಗೊಂಡು, "ಮಹಾರಾಜ, ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

"ಹಾಗಾದರೆ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಳ್ಳರಾಜನು ಮಲಗುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿರಿ. ಈ ಅಮಾತ್ಯರನ್ನೂ ಅವರವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ."

ಅವರು "ಒಳ್ಳೆಯದು, ದೇವ" ಎಂದು ಒಪ್ಪಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರು.

ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರಾಜನು ಅಲಂಕೃತವಾದ ಶಯನಗೃಹದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿದ್ದ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ರಾಜನು ಕತ್ತಿಯ ಅಗಲದಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಅವನು ಭಯಗೊಂಡು ಎಚ್ಚರವಾಗಿ, ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಶೀಲವಂತಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು, ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ನಿಂತು, "ಮಹಾರಾಜ, ಇಂತಹ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾವಲಿನವರಿದ್ದು ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಕಾವಲಿನವರು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದಿರುವಲ್ಲಿ, ನೀನು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಸನ್ನಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಈ ಹಾಸಿಗೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಬಂದೆ?" ಎಂದು ರಾಜನಿಗೆಂದನು.

ರಾಜನು ತಾನು ಬಂದ ರೀತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಳ್ಳರಾಜನ ಮನಸ್ಸು ಕಲಕಿತು. "ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ಮನುಷ್ಯನಾದರೂ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಗುಣ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪರರ ರಕ್ತಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಕ್ರೂರ ಕಠೋರ ಯಕ್ಷರು ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲರು. ನರೇಂದ್ರ, ಈ ರೀತಿಯ ಶೀಲಸಂಪತ್ತಿಯಿರುವ ನಿನಗೆ ನಾನು ದ್ರೋಹಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕೊಂಡು ಶಪಥಮಾಡಿ, ರಾಜನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ, ತಾನು ಚಿಕ್ಕಮಂಚದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನು.

ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ಬೆಳಗಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಉದಯಿಸಲು ಡಂಗುರ ಹೊಯಿಸಿ, ಎಲ್ಲಾ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಅಮಾತ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೃಹಪತಿಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಅವರೆದುರಿಗೆ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎತ್ತುವಂತೆ ಶೀಲವಂತರಾಜನ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಪರಿಷೆಯ ನಡುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪುನಃ ರಾಜನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, "ಇಂದಿನಿಂದ ನಿನಗೆ ಉಂಟಾದ ಚೋರರ ಉಪದ್ರವ ನನ್ನ ಭಾರ ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು ನೀನು ರಾಜ್ಯವಾಳು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಬಲವಾಹನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಶೀಲವಂತ ಮಹಾರಾಜನಾದರೋ ಅಲಂಕಾರ ವೈಭವಗಳಿಂದ ಬೆಳ್ಗೊಡೆಯ ಕೆಳಗೆ ಶರಭದ ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳ ಕಾಂಚನಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ "ನಾನು ವೀರ್ಯದಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ಈ ಸಂಪತ್ತೂ ಸಾವಿರ ಅಮಾತ್ಯರು ಬದುಕುವುದೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದ ಈ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ವೀರ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ನಾನು

ಮರಳಿ ಪಡೆದೆ, ಸಾವಿರ ಅಮಾತ್ಯರಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೇ ತಕ್ಕುದು. ವೀರ್ಯದಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಫಲ ಕೈಗೂಡುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, "ಆಸೆಯಿಟ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡು. ಪಂಡಿತನಾದವನು ಆಸೆಬಿಟ್ಟು ಗೋಳಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಬಯಸಿದಂತೆ ನನಗೆ ಆಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಇಂದು ನನ್ನಲ್ಲೇ ಕಾಣುತ್ತೇನೆ." ಎಂದು ಎದೆ ತುಂಬಿಬಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಹೀಗೆ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಎದೆ ತುಂಬಿಬಂದು ಹೇಳಿ, ಜೀವವಿರುವ ತನಕ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹೋದನು.

ತ್ರಿಪರ್ಯಸ್ತ ಮೃಗ

ಹಿಂದೆ ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಗಧರಾಜನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಜಿಂಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿ, ಜಿಂಕೆಗಳ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನ ತಂಗಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಅವನ ಬಳಿ ಕರೆದುತಂದು, "ಅಣ್ಣ, ಈ ನಿನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನಿಗೆ ಮೃಗಮಾಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸು" ಎಂದಿತು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು, "ಹೋಗಪ್ಪಾ, ಇಂತಹವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕಲಿಯಬಹುದು" ಎಂದನು. ಅದು ಮಾವನು ಹೇಳಿದ ವೇಳೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ, ಅದರ ಬಳಿಸಾರಿ ಮೃಗಮಾಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಿತು.

ಅದು ಒಂದು ದಿವಸ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು, ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಕೂಗನ್ನು ಕೂಗಿತು. ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪು ಓಡಿಹೋಗಿ, "ನಿನ್ನ ಮಗ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದ" ಎಂದು ಅದರ ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುವು.

ಆ ಹೆಣ್ಣುಜಿಂಕೆ ಅಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, "ಅಣ್ಣ, ನಿನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನು ನಿನ್ನಿಂದ ಮೃಗಮಾಯೆ ಕಲಿತಿತೇನು?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು "ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೇನೂ ಕೇಡಾಗುವುದೆಂದು ಎಣಿಸಬೇಡ. ಅದು ಮೃಗಮಾಯೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅದು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ, "ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೂ, ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳ ಮೇಲೂ, ಹೀಗೆ ಮೂರು ವಿಧಗಳಲ್ಲೂ ಮಲಗುವುದು ಅನೇಕ ಮಾಯೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಆ ಮೃಗಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತು. ಎಂಟು ಗೊರಸುಗಳನ್ನೂ ಅದು ಉಪಯೋಗಿಸಬಲ್ಲದು. ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಅದು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಉಸಿರು ಹಿಡಿದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಬಲ್ಲದು. ಈ ಆರು ಕಲೆಗಳೂ ನನ್ನ ಸೋದೆರಳಿಯನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು" ಎಂದನು.

ಹೀಗೆ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ತನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನು ಮೃಗಮಾಯೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ತಂಗಿಯನ್ನು ಸಂತೈಸಿದನು.

ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರೂ ಒದ್ದಾಡದೆಯೇ ಒಂದು ಮಗ್ಗುಲಾಗಿ, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಮಲಗಿ, ಕಾಲಿನ ಹತ್ತಿರದ ಎಡೆಯನ್ನು ಗೊರಸುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು, ಮಣ್ಣುಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸಿ, ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಮೈಯನ್ನು ಬೆವರಿನಿಂದ ನೆನೆಸಿ, ಉಸಿರುಹಿಡಿದು

ಹೊಟ್ಟೆಯೂದಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ, ಕೆಳಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯಿಂದ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಾ ಮೇಲುಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯಿಂದ ಉಸಿರು ಹಿಡಿದು, ಮೈಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿಮಾಡಿ, ಸತ್ತಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನೀಲಿ ನೊಣಗಳು ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುತ್ತಿದುವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಕಾಗೆಗಳೂ ಎರಗಿದವು.

ಬೇಡನು ಬಂದು, ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಹೊಡೆದು, "ಬೆಳಗ್ಗೆಯೇ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರಬೇಕು. ವಾಸನೆ ಹುಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿದೆ" ಎಂದು ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, "ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದನ್ನು ಬಗೆದು, ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು" ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ಕೊಂಬೆ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಜಿಂಕೆಮರಿ ಎದ್ದು, ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮೈಯನ್ನು ಒದರಿ ಕೊರಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಮಹಾವಾತದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಲಾಹಕ ಮೋಡದಂತೆ ವೇಗವಾಗಿ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಯಿತು.

ವಾತಮೃಗ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯ ರಾಜನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ಸಂಜಯನೆಂಬ ತೋಟಗಾರನಿದ್ದನು.

ಆಗ ಒಂದು ವಾತಮೃಗವು ಆ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸಂಜಯನನ್ನು ಕಂಡು ಓಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಜಯನಾದರೂ ಅದನ್ನು ಗದರಿಸದೆ ಹೋಗಗೊಟ್ಟನು. ಅದು ಪುನಃಪುನಃ ಬಂದು ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲೇ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು.

ತೋಟಗಾರನು ಉದ್ಯಾನದ ನಾನಾ ತೆರದ ಹೂಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ದಿನದಿನವೂ ರಾಜನಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆಗ ಒಂದು ದಿವಸ ರಾಜನು "ಅಯ್ಯಾ ತೋಟಗಾರ, ನಿನ್ನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಂಡುದುಂಟೆ?" ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

"ದೇವ, ಬೇರೇನೂ ಕಾಣೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ವಾತಮೃಗ ಬಂದು ತೋಟದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವುದು. ಇದನ್ನು ಕಾಣುವೆನು."

"ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ನಿನಗೆ ಆಗುವುದೆ?"

"ಸ್ವಲ್ಪ ಜೇನುತುಪ್ಪ ದೊರಕಿದರೆ, ಈ ರಾಜನಿವೇಶನದೊಳಕ್ಕೂ ಅದನ್ನು ಕರೆತರಲು ಆಗುವುದು."

ರಾಜನು ಅವನಿಗೆ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಅವನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ವಾತಮೃಗವು ತಿರುಗಾಡುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಬಳಿದು, ಮರೆಯಾದನು. ಮೃಗವು ಬಂದು, ಜೇನುತುಪ್ಪ ಬಳಿದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿಂದು ರಸದ ಆಸೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೇರೆಯ ಕಡೆ ಹೋಗದೆ ತೋಟಕ್ಕೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ತೋಟಗಾರನು ಅದಕ್ಕೆ ಜೇನುಬಳಿದ ಹುಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು, ಕೆಲವು ಹಗಲು ಓಡುತ್ತಾ, ಪುನಃಪುನಃ ಕಾಣುತ್ತಾ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೊಂದಿ, ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಉದ್ಯಾನಪಾಲನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನಲು ತೊಡಗಿತು. ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ರಾಜನಿವೇಶನದವರೆಗಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುರಿದ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಚೆಲ್ಲಿಸಿ, ಜೇನುತುಪ್ಪದ ಬುರುಡೆಯನ್ನು ಹೆಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಹುಲ್ಲಿನ ಕಂತೆಯನ್ನು ಕಂಕುಳಿನ ಬಳಿಯಿರಿಸಿ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ಬಳಿದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಮೃಗದ ಎದುರೆದುರಿಗೆ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ, ರಾಜನಿವೇಶನದೊಳಕ್ಕೇ ಬಂದನು.

ಮೃಗವು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಆ ಮೃಗ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ನಡುಗುತ್ತಾ ಮರಣಭಯದಿಂದ ಹೆದರಿ ನಿವೇಶನದೊಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಯಾಡಿತು.

ರಾಜನು ಪ್ರಾಸಾದದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು, ಅದು ನಡುಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು "ವಾತಮೃಗವೆಂಬುದು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಂಡ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಏಳು ಹಗಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗದರಿಸಿದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಜೀವವಿರುವ ತನಕ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ದಟ್ಟಡವಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ವಾತಮೃಗವು ರಸದ ಆಸೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ರಸದ ಆಸೆಗಿಂತ ಕೇಡಾದುದು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಮೃಗವನ್ನು ಪುನಃ ಕಾಡಿಗೇ ಕಳಿಸಿದನು.

ವರ್ತಕ

ಹಿಂದೆ, ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ಸಾವು ಹುಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಾ ವರ್ತಕ ಪಕ್ಷಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದನು.

ಆಗ ವರ್ತಕಗಳ ಬೇಡನೊಬ್ಬನು ಕಾಡಿನಿಂದ ಬಹಳ ವರ್ತಕಗಳನ್ನು ತಂದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಆಹಾರ ಕೊಟ್ಟು, ಬೆಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಬಂದವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಕಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡುತ್ತಾ ಜೀವನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಅವನು ಒಂದು ದಿವಸ ಬಹು ವರ್ತಕಗಳೊಡನೆ ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ತಂದನು. ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು “ನಾನು ಇವನು ಕೊಡುವ ಆಹಾರವನ್ನೂ ನೀರನ್ನೂ ಸವಿದರೆ, ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಬಂದ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡುವನು. ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ಸವಿಯದಿದ್ದರೆ, ತೆಳ್ಳಗಾಗುವೆನು. ನಾನು ತೆಳ್ಳಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನನಗೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗುವುದು. ಈ ಉಪಾಯ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ ತೆಳ್ಳಗಾಗುತ್ತಾ ಮೂಳೆಚಕ್ಕಳ ಮಾತ್ರವಾಯಿತು.

ಬೇಡನು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿದ ಮೇಲೆ, ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಂದು ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು, ಕೈಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, “ಈ ವರ್ತಕಕ್ಕೆ ಏನಾಗಿದೆ?” ಎಂದು ಅವಲೋಕಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಆಗ, ಅವನು ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಮೇಲೆದ್ದು, ಕಾಡಿಗೇ ಹೋದನು.

ವರ್ತಕಗಳು ಅದನ್ನು ಕಂಡು, “ಏನು, ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದವು.

“ಬೇಡನು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು.”

“ಏನು ಮಾಡಿ, ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದೆ?” ಎಂದು ಅವು ಕೇಳಿದವು.

ಬೋಧಿಸತ್ತ್ವನು “ನಾನು ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯದೆ, ಉಪಾಯವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಮುಕ್ತನಾದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, “ಚಿಂತಿಸದವನು ಏನೂ ವಿಶೇಷ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿಂತಿಸಿದವನಿಗೆ ಏನು ಫಲ ಬಂತು ನೋಡಿ. ಸಾವಿನಿಂದಲೂ ಸೆರೆಯಿಂದಲೂ ನಾನು ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದೆ” ಎಂದು ಹೀಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿತು.